VÕRU VALLA Teataja

Nr 6 (146) Juuni 2019

I ja II kooliastme tublid õppurid koos vanematega. Foto: Lisanna Elm

Silmapaistvad õppijad

22. mail tunnustati Navi Seltsimajas Võru valla koolide I ja II kooliastme tublisid õpilasi, kes tulid peole koos vanematega. Tänu suviselt soojale ja päikesepaistelisele ilmale toimus üritus vabas õhus – seltsimaja terrassil ja selle ümbruses. Tänukirju jagasid vallavanem Kalmer Puusepp ning haridusspetsialist Ülle Tillmann. Pärast tänukirjade jagamist said noored nautida pooletunnist vahvat etendust KVARK teadusteatrilt. Juba etenduse ajal tibutas värskendavat vihma, kuid see ei seganud Navitrolla maali taustal meeleoluka ühispildi tegemist. Edasi suunduti siseruumidesse, kus maitsvaid suupisteid pakkus õpilastele ja nende vanematele Sulbi kohvik.

III kooliastme tunnustamine

Lehe ilmumise aegu, 6. juunil toimub kultuurimajas Kannel Võru valla koolide III kooliastme parimate õpilaste ja nende juhendajate vastuvõtt. Tunnustusürituse moderaatorid on Alina Nagibina (5. klass) ja Remo Kuslapuu (3. klass) Osula Põhikoolist. Peokülalistele esineb Tartu Arsise kellade ansambel, dirigeerib Mari Tooming. Ürituse muljeid saab lugeda augustikuu Võru Valla Teatajast (juulis lehte ei ilmu). Päikselist suve!

LISANNA ELM
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Maikuu tõi meile kaks väga suurt tunnustust

Kõikidel Võru valla elanikel on põhjust rõõmustada – maikuu tõi meie väga tublidele inimestele kaks väga suurt tiitlit. 11. mail toimus Tallinnas Eesti Kunstiakadeemias 15. Eesti Lasterikaste Perede Liidu korraldatav Suurperepäev, **Aasta Suurpere 2019 tiitli pälvis Võru vallas elav perekond Soon**, nende peres kasvab neli last. Tiitlile konkureeris 30 suurt perekonda üle Eesti. Tallinna Televisioonile antud intervjuus ütles Eesti Lasterikaste Perede Liidu president Aage Õunap: ***"See pere, kelle me sealt välja valisime, on tegelikult üks suur-suur armastuse lugu, mis on segunenud ettevõtluse, pärimuskultuuri, maaläheduse, üksteise hoidmise ja oma isiklike unistuste täitmisega."***

Järgmisel päeval, 12. mail toimus Võru Kultuurimajas Kannel Võrumaa Arenduskeskuse korraldatud emadepäeva kontsert-aktus. **Võrumaa Aasta Ema 2019 tiitli pälvis Marju Parv**, Võru vallas elav kuue lapse ema. Võrumaa Arenduskeskuse kultuurispetsialist Aigi Pall on iseloomustanud Marjut kui ema, kes võtab aega lastega tegelemiseks, on toeks nende õppe- ja huvitegevusele ja on juhatanud lapsi enda eeskujul ka spordi ning tantsu juurde.

Perekond Soon, Aasta Suurpere 2019 ja Marju Parv, Võru maakonna aasta ema 2019, oleme Teie üle väga uhked! Saadame Võru valla poolt Teile soojad tervitused, soovime jõudu uute eesmärkide saavutamisel ja unistuste täitumist!

LISANNA ELM
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Laulu- ja tantsupeo tuli

Laulu- ja tantsupidu "Minu arm" tule teekond jõuab Võru valla erinevatesse piirkondadesse 16.–18. juunil. Tuld saadavad ja tervitavad Võru valla isetegevuskollektiivid.

16. juunil:
- **kell 13.40** tule vastuvõtmine Rõuge valla ja Võru valla piiril Uue-Saalusel;
- **kell 14.20** tule tervitamine Vastseliina alevikus tantsumemme Helju Müürsepa pingi juures (süüdatakse mälestusküünlad);
- **kell 14.30** Vastseliina Piiskopi linnuses – tulejagamine linnusele;
- **kell 14.42** Meremäe vaatetornis tule üleandmine Setomaa tulekandjaile;
- **kell 17.10** Niitsiku kohvikus tule vastuvõtmine Setomaa tulekandjailt – tuld tervitavad Oravapoisid (süüdatakse mälestusküünlad);
- **kell 17.48** Lepasaare raudteejaamas tervitab tuld Lasva meeskoor;
- **kell 18.15** Lasva rahvamajas tervitavad tuld Lasva mudilased (süüdatakse mälestusküünlad);
- **kell 18.50** jõuab tuli Kubijale, Võrumaa laulu- ja tantsupeole.

17. juunil:
- **kell 12.00** Võru linna Seminari väljakul Võru valla ja linna tervituskontsert tulele (Võru vallast esineb Puhkpilliorkester Kungla);
- **kell 13.30** Soe kõrtsihoone juures tervitavad tuld Pühajõe piirkonna muusikud (süüdatakse mälestusküünlad);
- **kell 14.30** Tsoorus tule üleandmine Antsla vallale.

18. juunil kell 9.00 hommikupalvus ja tule äratamine Urvaste kirikus. **Kell 10.00** toimub Kärgula külas tule üleandmine Põlvamaale.

Võru valda läbivat tule teekonda toetab Võru Vallavalitsus. Ootame kõiki tuld tervitama!

MAARIKA ROSENBERG
kultuurispetsialist
786 8805, 516 5751

Pidu saab jälgida Võru vallas

7. juulil 2019 toimub Tallinna lauluväljakul XXVII laulupeo „Minu arm" suurkontsert. Koostöös Kultuuriministeeriumi, Rahvakultuuri Keskuse, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA ja Eesti Rahvusringhäälinguga toimub laulupeo kontserdi otseülekanne ja tantsupeo etenduse salvestuse vaatamine suurtel LED-väliekraanidel Võru vallas, Loosi mõisa hoovis.

Tantsupeo ülekande algus on orienteeruvalt **kell 11.00** ja **laulupeo otseülekanne** ühesvaatamiseks ja kaasalaulmiseks algab **kell 14.00**. Ootame kõiki tantsijaid ja lauljaid, kes on jäänud ametlikust peost kõrvale, osalema rahvapeol ning esinema ülekannete ajal Loosi mõisa hoovis koos Võrumaa rahvaga! Päeva jooksul on avatud Uma Meki toiduala ja kohvikud, võimalik osaleda erinevates õpitubades ja osta kohalike meistrite käsitööd.

VARJE KUUSIK
Käsitöö Kodu MTÜ
515 3878

lk 2–3 vallas ja mujal **lk 4–7** haridus, traditsioonide au sees hoidmine **lk 8–11** toimunud ja tulevased sündmused **lk 12** vana pilt jutustab Lasva naistest

Vallavolikogu ja vallavalitsuse istungid mais

Istung Piusal: vallavolikogu jätkamas kevad-suviste väljasõitude traditsiooni. Foto: Lisanna Elm

8. mail toimus vallavolikogu istung Piusa Külastuskeskuses, kus otsustati:

• vallavolikogu maaelukomisjoni liikme kohustustest vabastada Mai Timmi ning kinnitada liikmeks Riina Sabalisk;

• võõrandada enampakkumise korras Võru vallale kuuluv neljatoaline korteriomand, kinnistusraamatu registriosa numbriga 1471241, asukohaga Võru maakond, Võru vald, Osula küla, Koolimäealuse 17, alghinnaga 4000 eurot;

• kinnitada Võru valla investeeringute ja täiendavate taotluste rahastamise kava 2019 (Vana-Vastseliina veetrassi ehitus, Parksepa spordiväljaku ehitamine ja omanikujärelevalve, Väimela Tervisekeskuse veepuhastusseadmete soetamine, Võru linna rajatava esmatasandi tervisekeskuse rajamise valla osalus)

• Võtta vastu Võru valla 2019. aasta II lisaeelarve mahus 61 197 eurot;

• tunnistada kehtetuks määrused: Lasva Vallavolikogu 25.02.2000 määrus nr 9 "Valla haridusasutuste põhimääruste kinnitamine"; Sõmerpalu Vallavolikogu 31.03.2016 määrus nr 9 „Tugiisikuteenuse osutamise kord"; Sõmerpalu Vallavolikogu 26.04.2012 määrus nr 9 „Teenuse Tugiisikuteenus osutamise kord Sõmerpalu vallas"; Lasva Vallavolikogu 23.10.2015 määrus nr 10 „Planeerimisseaduse ja ehitusseadustiku rakendamine Lasva vallas".

Lisaks tutvuti AS Eesti Keskkonnateenused taotlusega teenustasude suurendamise osas.

14. mail toimunud vallavalitsuse istungil:

• Kinnitati majandustöötaja avaliku konkursi tulemus.

• Väljastati projekteerimistingimused: Raiste külas Põldma kinnistule abihoone püstitamiseks, Tellaste külas Harjuseaugu kinnistule juurdepääsutee projekteerimiseks, Võrumõisa külas Konnametsa tee 2 kinnistule suvila projekteerimiseks elamuks, Meegomäe külas Madise kinnistule abihoone projekteerimiseks ning Kirumpää ja Verijärve külas ning Kose alevikus sidekaabli projekteerimiseks.

• Võeti vastu korraldus Võru Vallavalitsuse 06.11.2017 korralduse nr 490 "Projekteerimistingimuste väljastamine" muutmiseks.

• Kinnitati riigihanke "Projekti "Võru valla tänavavalgustuse taristu renoveerimine" projekteerimis- ja ehitustööd" pakkujate kvalifitseerimise, vastavaks tunnistamise ja tagasilükkamise otsused.

• Algatati lihthange "Võru valla kruusateede ehitus 2019", kooskõlastati hankedokumendid ja moodustati hankekomisjon.

• Kinnitati lihtsustatud korras hangete "Hanikase puurkaevule veepuhastusseadmete paigaldamine" ja "Võru vallas Järvere külas paikneva paadisilla rekonstrueerimine" tulemused.

• Otsustati muuta Võru Vallavalitsuse 11.09.2018 korraldust nr 564 "Hajaasustuse programmi 2018 taotluste rahuldamine".

• Kinnitati hajaasustuse programmi aruanded.

• Otsustati jagada Indra külas asuv Pillaku katastriüksus ja Alaküläs asuv Saia katastriüksus.

• Muudeti ja täiendati Võru Vallavalitsuse 05.03.2019 korraldust nr 120 "Kinnisasjaga liitmiseks sobiva maa erastamine".

• Määrati maaüksustele lähiaadressid ja maa sihtotstarbed.

• Otsustati kompenseerida isikule õigusvastaselt võõrandatud maa.

• Määrati bussipeatustele nimed, otsustati maksta OÜ-le Vaks sihtotstarbelist toetust Vana-Vastseliina veetrassi ehitamiseks.

• Määrati erakorralisi toetusi ja kinnitati puudega inimeste eluruumide kohandamise toetuse saajate nimekiri.

• Kooskõlastati "Võru õpilasmalev 2019" läbiviimine.

• Kinnitati Vastseliina Rahvamaja huvihariduskulud.

• Otsustati toetada Võrumaa Kutsehariduskeskuse poolt korraldatud robotivõistlust Võru Roboti Tsõõr.

• ·Kinnitati Kündja külavanemaks Helgi Kuusik.

• Võeti vastu korraldus Võru Vallavalitsuse 18.12.2018 korralduse nr 838 "Osakapitali suurendamine" muutmiseks.

• Eraldati vahendeid reservfondist.

• Arutati Võru Vallavalitsuse ametnike vastuvõtuaegade kehtestamist, Tsolgo tänavavalgustuse projekti tehnilist lahendust, Osula külas asuva Kontori kinnistu kasutusse andmist, Kirikumäe puhkeala heakorra tagamist ning MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse töötutele suunatud projektis osalemist.

28. mail toimunud vallavalitsuse istungil:

• Kinnitati riigihangete "Võru valla kruusateede pindamine koos ettevalmistustöödega 2019", "Parksepa Keskkooli spordiväljaku renoveerimine" ja "Projekti "Võru valla tänavavalgustuse taristu renoveerimine" projekteerimis-ja ehitustööd" eduka pakkuja kvalifitseerimise ja pakkuja edukaks tunnistamise, pakkujate kõrvaldamise aluste kontrollimise, kvalifitseerimise ja vastavaks tunnistamise otsused ning kvalifitseeriti edukas pakkuja ja tunnistati pakkuja edukaks.

• Algatati riigihange „Projekti „Võru valla tänavavalgustuse taristu renoveerimine projekteerimis- ja ehitustööd" omanikujärelevalve teenus", määrati vastutav isik ning kinnitati hankekomisjon ja hankedokumendid.

• Kinnitati lihtsustatud korras hanke "Võrumõisa tee 4/1 hoone lammutamine" tulemused.

• Väljastati projekteerimistingimused Voki külas Pedajamäe kinnistule abihoone püstitamiseks, Leonhard Weiss Energy AS-ile Võrumõisa külas passiivse elektroonilise sidevõrgu rajamiseks.

• Väljastati ehitusload Puusepa külas Tõrva kinnistule sauna laiendamiseks ja ümberehitamiseks elamuks, Voki külas Mäe kinnistule abihoone püstitamiseks, Noodasküla külas Mäeveski kinnistule puurkaevu rajamiseks.

• Väljastati kasutusload Kolepi külas Vatsa kinnistu ja Tsolgo külas Kindsi kinnistu septikutele koos imbväljakutega.

• Kooskõlastati Vastseliina staadioni katendi kujundus.

• Määrati lähiaadresse ning nõustuti maa riigi omandisse jätmisega.

• Määrati ehitiste ja rajatiste teenindamiseks vajalikud maakasutused ja maa sihtotstarbed.

• Kinnitatu Osula külas Koolimäealuse 12 korteriomandi võõrandamise enampakkumise läbiviimise tingimused.

• Arutati Võru Vaegkuuljate Ühingu taotlust valla bussi kasutamise osas.

• Määrati sotsiaaltoetus puudega lapse transpordikulude osaliseks kompenseerimiseks.

• Otsustati sõlmida ja pikendada sotsiaaleluruumide üürilepinguid.

• Otsustati soetada Parksepa Raamatukogule riiuleid ja katta eelarveväliseid kulusid Vastseliina Lasteaia ventilatsiooniseadmete parandamiseks.

• Arutati isikliku sõiduauto kasutamise kulude kompenseerimise teemal ning tiitli Võru valla õpitegu 2019 kandidaadi esitamise teemal.

31. mail toimunud vallavalitsuse erakorralisel istungil:

• Otsutati katta OÜ Võru Valla veevärk 2018. a majandusaasta kahjum.

• Kiideti heaks Võru valla 2018. aasta konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne.

• Otsustati määrata matusetoetust.

INGA LEELANSS
vallasekretär
782 1365, 5692 0660

LISANNA ELM
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Ametnike vastuvõtuajad

Alates 3. juunist 2019 on Võru Vallavalitsuse ametnike vastuvõtuajad järgmised:

Sotsiaalosakonna spetsialistid võtavad isikuid vastu igal tööpäeval kell 8.00-12.00 ja kell 13.00-16.00;

Raamatupidaja-kassapidaja ja registripidaja võta isikuid vastu igal tööpäeval kell 8.00-12.00 ja kell 13.00-16.00;

Kantselei spetsialistid võtavad isikuid vastu esmaspäeviti kell 13.00-16.00 ning neljapäeviti kell 8.00-12.00 ja kell 13.00-16.00;

Haridus- ja kultuuriosakonna spetsialistid võtavad isikuid vastu esmaspäeviti kell 13.00-16.00 ning neljapäeviti kell 8.00-12.00 ja kell 13.00-16.00;

Majandusosakonna spetsialistid võtavad isikuid vastu esmaspäeviti kell 13.00-16.00 ning neljapäeviti kell 8.00-12.00;

Vallavanem, abivallavanemad, vallasekretär, sotsiaalosakonna juhataja, finantsosakonna juhataja ning haridus- ja kultuuriosakonna juhataja võtavad isikuid vastu esmaspäeviti kell 9.00-12.00.

Väljaspool vastuvõtuaega vastuvõtt ametnikuga kokkuleppel.

Sotsiaaltööspetsialistid endistes vallamajades

Vastseliinas iga kuu teisipäeviti kell 9.00-12.00 ja 13.00-16.00;

Lasval iga kuu teisel ja kolmandal nädalal neljapäeviti kell 13.00-15.00;

Sõmerpalus iga kuu teisel ja kolmandal nädalal teisipäeviti kell 9.00-12.00;

Oraval igal neljapäeval kell 9.00-12.00.

KALMER PUUSEPP
vallavanem

VÕRU VALD

Korraldatud jäätmevedu

SA Võrumaa Arenduskeskus korraldas riigihanke Võru maakonnas korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete kogumiseks ja vedamiseks. Hankel osalenud ettevõtetest esitas soodsaima hinnaga pakkumise AS Eesti Keskkonnateenused, kellele omistati jäätmeveo ainuõigus kuni 31.03.2024.

Uue lepingu alusel algab vedu Antsla valla territooriumil 01.04.2019, Vastseliina ja Lasva piirkonnas 02.07.2019, Orava piirkonnas ja Setomaa valla territooriumil 01.10.2019, **Võru valla ja Sõmerpalu piirkonnas 01.02.2020** ning Rõuge valla territooriumil 01.02.2022.

Alates 2. juulist 2019 teostab Võru vald Vastseliina ja Lasva korraldatud jäätmeveo piirkonnas olmejäätmete ning paberi- ja kartongijäätmete vedu SA Võrumaa Arenduskeskusega sõlmitud korraldatud jäätmeveo lepingu alusel AS Eesti Keskkonnateenused. Jäätmevaldajatele saadetakse tutvumiseks ja allkirjastamiseks eeltäidetud jäätmeveo leping, mis on koostatud omavalitsuse poolt vedajale üle antud jäätmevaldajate registris kajastuvate andmete põhjal ja arvestades korraldatud jäätmeveoga kehtestatud nõudeid jäätmekäitlusele. Palume lisada lepingusse kontaktandmed (telefoni nr ja e-posti aadress) ning postitada allkirjastatud lepingu üks eksemplar aadressile Artelli 15, 15551 Tallinn, AS Eesti Keskkonnateenused nimele või elektrooniliselt digiallkirjastatult tartu@keskkonnateenused.ee. Juhul kui lepingus kajastatud andmed on väärad - näiteks jäätmemahuti(te) suurus, jäätmemahuti(te) hulk, jäätmemahuti(te) omand, jäätmete väljaveosagedus, jäätmevaldaja nimi nimetatud kinnistul - palume Teil teha lepingus käsitsi parandus ja postitada parandustega leping eelpool nimetatud aadressil.

AS Eesti Keskkonnateenused veab kõikidelt jäätmevaldajatelt jäätmeid regulaarselt (graafiku alusel) - vajadusel on võimalik tellida lisavedu. Lisaks on kehtivate õigusaktide kohaselt kohustatud kõik jäätmevaldajad omama jäätmemahutit. Jäätmete kogumiseks kasutatava jäätmemahuti puudumise korral saab sobiva mahuti laenutada või osta AS-lt Eesti Keskkonnateenused - vastavast soovist palume meid eelnevalt kindlasti kirjalikult teavitada. Kogumismahutile esitatavate nõuetega on võimalik tutvuda vedaja kodulehel www.keskkonnateenused.ee või klienditeeninduses aadressil Tähe 108 Tartu .

Palume tagada jäätmemahutile ligipääs graafikujärgsel veopäeval. Kui jäätmete väljaveopäeval jäätmeid vedajale üle ei anta või ei ole jäätmemahuti paigutatud nõuetele vastavalt, on vedajal õigus jäätmevaldajale esitada tühisõidu arve (v.a juhul kui tegemist on jäätmevaldajast sõltumatu takistusega, näiteks läbimatud teeolud vms, millest palume samuti vedajat ette teavitada). Seoses mahuka logistilise ümberkorraldusega alates 01.10.2019 muutuvad jäätmevaldajate veograafikud. Kõikidele klientidele väljastatakse vastavasisuline teade ja uus veograafik e-posti aadressile või tavaposti teel. Jäätmevaldajal on õigus esitada põhjendatud taotlus kohalikule omavalitsusele korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise kohta kui jäätmevaldaja ei ela või ei tegutse korraldatud jäätmeveopiirkonnas asuval kinnistul ja seetõttu ei teki nimetatud kinnistul jäätmeid. Vastavasisulise taotluse esitamisel kohalikule omavalitsusele palume sellest koheselt informeerida kirjalikult ka vedajat, et vältida võimaliku tühisõiduga kaasnevaid kulutusi. Jäätmevaldaja erandkorras vabastamise korraldatud jäätmeveoga liitumisest otsustab üksnes kohalik omavalitsus. Otsus jõustub omavalitsuse poolse kirjaliku korralduse väljastamisel (kus märgitud vabastamise kestvus), millest teavitatakse üheaegselt nii jäätmevaldajat kui ka vedajat. Jäätmevaldajad, kes soovivad kõrvuti asetsevatel kinnistutel kasutada ühist kogumismahutit, taotlevad selleks vallavalitsuselt loa ja sõlmivad omavahel kirjaliku ühismahuti kasutamise lepingu ja volitavad ühte jäätmevaldajat sõlmima jäätmekäitluslepingut.

Jäätmeveo teenusega seotud lisateenused lepitakse kokku jäätmekäitluslepingus ja vastavalt kehtivale lisateenuste hinnakirjale. Lisateenuseid osutatakse ainult jäätmevaldajaga sõlmitud kirjaliku kokkuleppe alusel. Täiendavat lisainformatsiooni saab küsida e-posti aadressilt tartu@keskkonnateenused.ee telefonilt 7 386 700 või lugeda meie kodulehelt www.keskkonnateenused.ee ("korraldatud jäätmevedu").

Selleks, et korraldatud jäätmeveo käivitamine sujuks võimalikult lihtsalt, avame ajutised klienditeeninduse punktid järgnevatel aegadel:
•Vastseliina (endine vallamaja): alates 11.06.2019 kuni 16.07.2019 igal teisipäeval kell 10.00-15.30;
•Võru Vallavalitsus Võrumõisa tee 4a Võru: alates 12.06.19 kuni 17.07.2019 igal kolmapäeval kell 10.00-15.30.

Eesti Keskkonnateenused

Segaolmejäätmed

Mahuti suurus / m³	Ühe jäätmemahuti tühjendus (km-ta) EUR	Ühe jäätmemahuti tühjendus (km-ga 20%) EUR	Ühe jäätmemahuti ühe kuu rent (km-ta) EUR	Ühe jäätmemahuti ühe kuu rent (km-ga 20%) EUR	Jäätmemahuti müügihind (km-ta) EUR	Jäätmemahuti müügihind (km-ga 20%) EUR
kuni 0,05 jäätmekott	0.97	1.16	-	-	-	-
kuni 0,08	1.55	1.86	2.50	3.00	39.17	47.00
kuni 0,14	2.71	3.25	2.50	3.00	39.17	47.00
kuni 0,24	4.11	4.93	3.00	3.60	50.00	60.00
kuni 0,37	5.91	7.09	3.00	3.60	88.33	106.00
kuni 0,66	9.41	11.29	6.00	7.20	180.00	216.00
kuni 0,80	11.40	13.68	8.00	9.60	190.00	228.00
kuni 0,80	11.40	13.68	8.00	9.60	190.00	228.00
kuni 1,10	15.06	18.07	9.00	10.80	220.00	264.00
kuni 1,50	20.53	24.64	12.00	14.40	-	-
kuni 2,50	32.80	39.36	17.00	20.40	630.00	756.00
kuni 4,50	59.04	70.85	19.00	22.80	820.00	984.00

Paber ja papp

Mahuti suurus / m³	Ühe jäätmemahuti tühjendus (km-ta) EUR	Ühe jäätmemahuti tühjendus (km-ga 20%) EUR	Ühe jäätmemahuti ühe kuu rent (km-ta) EUR	Ühe jäätmemahuti ühe kuu rent (km-ga 20%) EUR	Jäätmemahuti müügihind (km-ta) EUR	Jäätmemahuti müügihind (km-ga 20%) EUR
kuni 0.24	0.00	0.00	3.00	3.60	-	-
kuni 0,66	0.00	0.00	6.00	7.20	-	-
kuni 2,50	0.00	0.00	17.00	20.40	-	-
kuni 4,50	0.00	0.00	19.00	22.80	-	-

Teenuste hinnakiri (Võru vald: Lasva ja Vastseliina piirkond, kehtiv alates 02.07.2019)

Kelleni jõuab Elektrilevi kiire internet?

Elektrilevi avas kodulehe (www.elektrilevi.ee/kiireinternet), kus on võimalik aadressi järgi kontrollida, millal võiks valguskaabli tehnoloogial põhinev avatud kiire interneti võrk kodude ja ettevõteteni jõuda. Kokku tahab Elektrilevi viie aasta jooksul kiire interneti võrku ühendada ligikaudu 200 000 kodu. Kiire interneti lehelt on võimalik aadressiotsingu abil teada saada, kas konkreetne korter või maja on Elektrilevi 2019. aasta plaanides, kas ühenduse ehitamine on planeeritud järgmise viie aasta jooksul või jääb konkreetne aadress esialgsetest viie aasta plaanidest välja. ***„2019. aastal oleme suurt rõhku pannud ka nendele piirkondadele, kus teistel telekomettevõtetel ei ole huvi võrku ehitada ehk nn valgete aladele,“*** ütles Elektrilevi taristu liitumiste teenuste juht Oliver Ruus ning lisas, et ettevõte on omale eesmärgiks seadnud 2019. aastal välja ehitada ligikaudu 5000 ühendust valgetes alades ja veel 5000 ühendust väljaspool valgeid alasid. ***„Meil ei ole plaanis hakata rajama paralleelseid optikavõrke. Ka väljaspool valgeid alasid ehitame oma võrgu sinna, kus täna ei ole kaasaegset optilise sidega võrku,“*** täpsustas Ruus.

Esimestes piirkondades loodab Elektrilevi võrguga liitumise võimaluse avada juuni kuus. ***„Pakume liitumise võimalust sel hetkel, kui saame garanteerida, et kuni kuue kuu jooksul ehitame konkreetsele aadressile ühenduse valmis. Lisaks kodulehel olevale infole anname ka kõikidele majapidamistele personaalselt kirja teel teada, kui oleme piirkonnas liitumise võimaluse avanud,“*** ütles Ruus ja lisas, et esimestes piirkondades saab võrk valmis ilmselt suve lõpus.

Liitumine Elektrilevi kiire interneti võrguga hakkab maksma 199€. Seejuures tuleb arvestada ka sellega, et Elektrilevi toob sidevõrgu maja fassaadini, harvemal juhul, kui esinevad tehnilised takistused või majaomanik seinale toomist ei soovi, tuuakse võrk kinnistu piirini. Juhtme tuppa viimine võib tähendada täiendavaid kulusid. ***„Teenuse tarbimiseks tuleb kliendil pärast võrgu valmimist valida omale teenusepakkuja. Meil käivad läbirääkimised erinevate teenusepakkujatega ning täna tundub, et peaaegu kõikides piirkondades saab olema vähemalt kolm teenusepakkujat, paljudes rohkemgi,“*** ütles Ruus. Kui aadressiotsing annab tulemuseks, et konkreetne maja või korter ei ole järgmise viie aasta ehitusplaanides, ei tasu Ruusi sõnul lootusi maha matta: ***„Tänased plaanid on tehtud peamiselt arvutisimulatsiooni abil, mis on arvestanud võrgu konfiguratsiooni konkreetses piirkonnas ja sooviavalduste arvu. Kuid projekteerimise käigus, kui projekteerijad piirkondi läbi käivad, on tihtipeale selgunud, et meil on tegelikult mõnevõrra rohkem aadresse võimalik võrku ühendada. Seega, kui mõni kodu täna plaanidesse ei mahu, tasub esitada sooviavaldus ning endiselt jääb lootus, et Elektrilevi leiab järgmise viie aasta jooksul võimaluse, kuidas kiire internet kohale tuua.“***

PEETER LIIK
Elektrilevi OÜ kommunikatsioonijuht

Pikaajaline lapsehoid

Alates 2016. aasta jaanuarikuust viime Harjumaa piirkonnas läbi projekti, mille raames pakutakse tugiteenuseid raske ja sügava puudega lastele vanuses 0 -17 (k. a.) eluaastat. **Oodatud on ka väljaspool Harjumaad elavad lapsed. Sellisel juhul sõlmime koostöölepingu vallaga.** Lapsevanema jaoks on teenus tasuta, teenusele saamiseks tuleb esitada taotlus Sotsiaalkindlustusameti kaudu, mis pakub rahastust teenuse katmiseks ühes kalendriaastas 4918 eurot lapse kohta. Teenusele saamiseks oleme valmis lapsevanemaid juhendama. Lapsel peab olema kehtiv puue (raske või sügav) ja juhtumiplaan. Igasuguste lisaküsimuste korral olete oodatud ühendust võtma!

DORIS RASS
Eesti Diakoonia
teenused@eelk.ee, 5687 0289

Talgud Vastseliina saksa kalmistul

Talgulised. Foto: Anu Jõgeva

Vastseliina kirikust mõnesaja meetri kaugusel asub pisike lumivalge kabel koos kalmuaiaga. Nii mõnelgi kevadel on Vastseliina vanale kalmistule kogunenud seltskond talgulisi, et üheskoos tegutsedes avaldada austust selles pühapaigas puhkajatele ja mäletada aegu ning inimesi, kes on kujundanud meie kandi rahva elu ja tulevikku. Teeme ära talgud Vastseliina vanal kalmistul toimusid sel aastal maikuu esimesel laupäeval.

1772. aastal andis Katariina II käsu kirikutesse matmine lõpetada, et vältida nakkushaiguste levikut ja kirikutes levivat haisu. Ukaas sai uue kabeli ja surnuaia rajamise aluseks. Hinnanguliselt võib surnuaias olla maetud ehk paarsada kalmulist. Viiekümnendatel aastatel jäi pühapaik jõhkra hauarüüste tulemusena nukrasse seisu. Vanarauda viidi enamus kauneid sepisriste ning halastust ei leidnud ka kadunukesed. Kabel võeti kasutusele kütuselaona ning alles 2000. aastate alguses kogus Vastseliina Ajalooklubi prügisest kütuse järgi lehkavast krüptist kokku sinna heidetud inimjäänused ja rüüstajatest maha jäänud hauapanused.

Kõige tuntum kabeliaias puhkajatest on Vastseliina mõisa ja Tartu Raadi lossi omanik Liivimaa maanõunik Gotthard Lionel von Liphart (1804-1885) koos perega. Mõisnikul olid soojad sõprussuhted meie lauluisa Fr. R. Kreuzwaldiga. Ta oli Vastseliina kihelkonnakooli ehk rahvakeeles Vastseliina Universiteedi looja ja rahastaja, kelle korraldusel telliti igasse kooli vähemalt üks eestikeelne ajaleht. Mõisnik ei pidanud paljuks rahaliselt toetada esimesi kohalikke kultuuriseltse ja pillikoore. Tema juubeli puhul kõlasid Vastseliina vallasaadikute sõnad: ,,Üht niisugust härrat kui Teie ei ole meil enne olnud ega saa ka pärast Teid mitte saama". Rahvas armastas oma mõisnikku sedavõrd, et tema surnukehaga sark kanti talumeeste õlgadel kihelkonna piirilt kodukirikusse, kus rahvas teda terve öö valvas.

Victor Julius Stein (1841-1873) oli vanavarakoguja ja üks Eesti esimesi näitekirjanikke, kelle sulest ilmus 1872. aastal ,,Kiwi-linad ehk Wangi tornist taeva".

Carl Gottfried Gustav Masing (1889-1859) ja Gustav Alexandar Hermann Masing (1831-1901) olid Vastseliina koloriitsed pastorid, hariduse edendajad ja kirikulaulude loojad.

Theodor Mühlenthal (1827-1890) oli hinnatud arst Vastseliina kihelkonnas.

Hans Rosenplanzer – Vastseliina Põllumeeste Seltsi asutaja ning Loosi (Lobenstein) mõisa rentnik, Johann Carl Wilhelm Uting – Loosi mõisa ülemtööline.

Vanas mälestusi täis kabeliaias hõiskavad praegu ööbikud ja õitsevad meelespealilled. Tänu talgulistele on nii mõnigi raudrist leidnud üles oma õige koha ja haruldane iidne kivirist võib veel sajandeid erutada meie meeli. Tänan kõiki südamega inimesi, kes aitavad hoida meie mälu.

KAJA TUUL
talguline

Kevadine koolipäev Kirepi raamatukogus

Kaunil kevadisel ajal, mil tänapäeva koolilapsed valmistuvad eksamiteks ja paljudel on suvevaheaja mõtted juba peas, toimus Kirepi raamatukogus kooliajaloo päev. Koolipreiliks kehastus Eesti pedagoogika arhiivmuuseumi direktor Veronika Varik ja õpilasteks olid Kirepi lugejad. Alustasime "koolipäeva" hommikupalvusega ja laulsime kirikulaulu nagu koolilapsed sadakond aastat tagasi.

Koolipreili astus meie ette kaunis ajastutruus sügavmustas kostüümis, mille kohta oli kuulajatel kohe mitu küsimust. Selgus, et kleit on õmmeldud Ita Everi lavakostüümi järgi, mida ta kandis „Mauruse koolis." Pole teada, kas tol ajal olid koolipreili rõivad mustad või mõnda muud tumedat tooni, sest vanad fotod on ju must-valged.

Viimaks saime alustada koolitunniga. Õpetaja jagas meile tahvlid ja tolleaegsed kirjutusvahendid-krihvlid. Kirjutasime tahvlitele vanasõnu, mis pärinesid saja- aasta vanustest õpikutest. Töötuhinas oli kuulda vaid krihvlite kriuksumist. Saime teada, et laste arvates on lihtsaim moodus tahvel puhtaks saada varrukaga pühkides, veel tõhusam variant on, kui enne seda tahvlile sülitada! Meie kustutasime oma kirjatööd siiski koolipreili antud kareda lapikesega.

Esinejal olid kaasas ka tindipotid ja hanesuled ning vanad koltunud vihikud korrektsete viltuste kirjaridadega.

Tolleaegne riigikord kohustas õpetama ja õppima vene keeles. Sellest nõudest kinnipidamist kontrollisid inspektorid. Veronikal oli rääkida mitmeid toredaid lugusid sellest, kuidas õpilased üritasid koolmeistreid tüssata, kuna õpetajatel endilgi polnud vene keel selge.

Üleannetute laste korralekutsumiseks oli kuivatatud kitsejalg, millega õpetaja pahategijat nüpeldas. Hernestele põlvitama panek tundub Veronika sõnul tänapäeva lastele nii põnev ettevõtmine, et seda saavad proovida mitte korrarikkujad, vaid hoopis tublimad lapsed preemiaks. Teada on, et koolmeistrid olid enamasti mehed. Kui meie habras koolipreili kogus kuulajatelt tahvlid kokku, pakuti publiku hulgast naljaga pooleks, et vaid meesterahvad suudaksid seesugust kandamit tassida. Siiski oli üheks põhjuseks hoopis see, et koolmeistrid olid vabastatud pikaajalisest sõjaväeteenistusest tsaaririigi sõjaväes. Meie koolitund venis üsna pikaks ja õpetajal ei lubatud lahkuda enne, kui lugeja Mati inspekteeris õpetajat vanade rehkendamisülesannetega. Vestlusringis rõhutas Veronika, kui tähtis on talletada oma mälestusi ja saata need muuseumi varakambritesse. Ürituse lõpetasime tänupalvega meile antud ühise päeva eest.

TUULI EKSIN
Kirepi raamatukogu direktor

Kääpa koolis taaselustati laulupidude traditsiooni algusaeg

Kääpa kool osales mai alguses Eesti Rahva Muuseumi ning Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Seltsi eestvedamisel toimunud ajarännakul 1869. aasta maikuusse. Siis tegid mitmed meeskoorid ning puhkpilliorkestrid üle Eesti ettevalmistusi retkeks Tartusse, esimesele laulupeole. Üle-eestiline ajarännak oli pühendatud 150 aasta möödumisele esimesest laulupeost.

Ajarännakul osales kogu koolipere. Päeva juhatas sisse ja hiljem pidas kokkuvõtva kõne kooli direktor Rait Laatsit, kellel oli ajarännakul täita hoopis vallavanema roll. Üheskoos lauldi, riietuti, pakiti toidukraami ning arutleti tolleaegsetel päevapoliitilistel teemadel.

Algklasside õpilased, kes laulupidude traditsioonist veel nii palju ei tea, said tegeleda ühe tunni jooksul kas leivaküpsetamise, püürüse valmistamise, rahvamängude-laulude või rahvapillidega. Leivaküpsetamist juhendas lapsevanem Triin Toom, kes oli tähtsaks päevaks vanaemalt laenanud 150 aasta vanuse leivamõhe. Püürüst ehk moodsas keeles visplit aitasid meisterdada kaks vahvat vanaisa. Saja viiekümne aasta taguseid rahvalikke mänge ja laule tutvustas Piret Kahre, kellega koos neid ka mängiti ja lauldi. Eriti vahva oli pähklimäng, sest mängus sai võita päris pähkleid. Vanemaid rahvapille näitas ning andis isegi katsuda Karin Tepaskent. Teda aitas 6.klassi õpilane Eliisabet Raju, kes mängis loo "Kats kitse" ja peale selle tutvustas karmoška ja lõõtspilli erinevusi. Vanem kooliaste loositi loodusliku materjali abil küladeks. Nii tekkisid Kiviküla, Kuusekäbi küla, Männikäbi küla ja Tammetõru küla. Valiti külavanemad. Kellel oli võimalik, kandis rahvariideid või tolle aja vaimus kostüüme.

5.-9.klassi õpilastele oli ajarännaku sisu koondatud nelja erinevasse töötuppa, milles kõigis sai kordamööda osaleda. Teadmisi jagasid töötubade juhendajad.

Kooriproovi töötoas tutvuti esimesel laulupeol kõlanud lauludega ning põhjalikumalt õpiti neist kahte: Fredrik Paciuse "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" ning Aleksander Kunileiu "Mu isamaa on minu arm". Kooriproovi vedasid eest muusikaõpetaja ning dirigent Elise Võsu ja eluaegne koorilaulja, eesti keele õpetaja Liina Palgi.

Rahvariiete töötoas riietati üks neiu ja noormees Vastseliina kihelkonna rahvariietesse. Suurte kogemustega rahvatantsujuht Kai Laanemaa rääkis rahvariiete kandmise tähendusest, sest paljud riideesemed kannavad endas lisainformatsiooni. Pole sugugi ükskõik, kuidas sõlmida vööd või missugust peakatet kanda.

Poliitika töötoas uuris arutelule saabunud külarahvas ajalooõpetaja Merike Värsi juhendamisel Vene keisririigi kaarti: leiti Eesti asukoht selles suures impeeriumis. Arutleti Aleksander II tegevuse üle ning koos tunti pildilt ära Jannsen,

Ajarändajad. Foto: Jana Kähr

Koidula, Jakobson ja Hurt. Põhjalikumalt tutvuti laulupeoaasta juhtfiguuride seisukohtadega ning viidi isikutega kokku poliitilisi vaateid ning ettevõtmisi.

Toidukraami pakkimisest ning raha soetamisest-hoidmisest pajatas Põlva Talurahvamuuseumi pedagoog Marge Luude. Laulupeole tuli kaasa võtta mitme päeva toiduvaru. Kuidas seda tehti? Eks laulupeosaginas tuli ju olla ettevaatlik ja osata oma asju hoida nii, et need võõra kätte ei satuks.

Ajarännak kestis kokku kolm tundi. Päeva lõpetas ülekoolilise ühendkoori laul. Koolisööklasse jõudes ootas ajarändajaid veidi ebatraditsiooniline toit: tavalise riisi kõrval sai valida lihakastme juurde kruubiputru ja ka karaskit. Meeleolukas kiikamine 150 aasta taha andis mõtteainet veel edasisekski. Esimese üldlaulupeo juubeli kõrval meenutas Kääpa kool ka J. V. Jannsenit, kelle sünnist möödub 16. mail 200 aastat.

LIINA PALGI
Kääpa Põhikooli õpetaja

Osula Põhikool on hiiekool

Osula kool asub Võrumaal muistses asulas, kus on palju pühakohti: Püha jõgi, Helsekivi, Pühaliistu tamm, Juudapedastik jne. Osula koolis on olnud läbi aja tugev koduloouurimine ning 2005. aastast on kooli tunniplaanis olnud võru keel ja kodulugu. Kodulootundide üheks osaks on olnud kogu aeg koduloolised jalutuskäigud ja matkad, et lapsed õpiksid kodukandi vaatamisväärsusi tundma.

Hiiekoolide võrgustikuga ühinemine tundus hea võimalusena rohkem õpilaste ja kogukonna tähelepanu pöörata meie pühapaikadele. 2018. aasta sügisest 2019. a suveni toimus koduloomatkade sari, milles osalesid 1.-4. kl õpilased, nende klassijuhatajad ja ka lapsevanemad. Matka teemad olid „Pühad kivid“, „Pühad puud“, „Pühajõgi“, „Osula ja Kärgula ristipuud“, „Tänapäeva Osula küla pühad objektid“ – endised koolitared, vabadussõja mälestuskivi, Kalmetmäe kivikalmed, Osula veski varemed, Pühajõe vastuhaku mälestuskivi, tõrvaajamiskivi, Prassipalu kalmuaed. Lisaks toimusid õuesõppetundidena kirjanduslikud hiietunnid erinevatel teemadel 7.-9. kl õpilastele (loodususk, loits, regilaul, rahvajutud).

Pühapaikade tutvustamise eesmärgiks on pakkuda lastele võimalust tegutseda looduses, õppida tundma kodukoha ajalugu ning põlist kombestikku. Kindlasti jääb lastele meelde maagiline Pikse palve lugemine koos klassiga Pühajõe ääres või regilaulu laulmine Pühaliistu tamme juures, kohupiima ja munade ohverdamine Helsekivile või punastesse paeltesse klassi soovide põimimine ja hiiepuu külge sidumine. Teeme seda ikka selleks, et looduses toimetades või matkates neid mitme tuhande aastaseid paiku märkaksime, väärtustaksime ja kaitseksime. Oluline on ka teada nendest pühapaikades lugusid, legende. Kõik see tekitab emotsionaalse sideme kodukohaga.

Kuna suurem osa tunde toimub siseruumides, siis on koduloomatkad õpilaste poolt alati oodatud ja vahelduseks koolipäevas. See on ka üks õuesõppe vorm ja lastes liikumisharjumuste kujundamise võimalus. Koolis on tekkinud lausa klassiõpetajate fännklubi, kes suure rõõmuga koduloomatkadel oma klassi lastega kodukanti avastavad.

Meie tuleviku eesmärgiks on kujundada kooli uusi traditsioone, mis on seotud looduslike pühapaikadega. Miks mitte enne eksamiperioodi läbi viia pühakohas väike vaimujõudu andev rituaal? Hea oleks ka mõnel rahvakalendritähtpäeval, näiteks mihklipäeval, hingedepäeval või jüripäeval hiiekohta ohvriande viia või korraldada maagiline tõrvikutega rongkäik pühapaika vana kuu neljapäeva öösel.

Kindlasti saab hiite teemat siduda õppetööga. Järgmisel õppeaastal on mõte Pühaliistu tamme juurde meisterdada poiste loovtööna lokulaud, juurde teha istumispinke ning teha lühike õppefilm Osula pühapaikade tutvustamiseks. Hiiekohas saab läbi viia erinevaid teematunde: regilaul, loodussusund, looduslikest materjalidest pillid, looduskaitse, loits jne. Kindlasti jätkatakse koduloo ja kirjanduse tundide raames elamuslike hiietundidega. Oleme otsustanud edaspidi kooliga osaleda külaseltsi „Teeme Ära!“ koristuspäeval, mil korrastataks igal aastal ka kohalikud muistsed hiiekohad (nii palju kui vaja, nii vähe kui võimalik)ja väiksemad pärandkultuuriobjektid. Päris kurb oli matkates vaadata, kui palju puid on Pühajõkke kukkunud ja vaba veevoolu takistavad. Ohvrikivid on sammaldunud ja plastmassist küünlatopsidest reostatud (samas jälle hea märk sellest, et kohalikud seal käivad), nõukogudeaegsed plekist looduskaitse sildid on roostetanud ja mõlkis ning võsas peidus, tõrvaajamiskivil on oht peagi sattuda kompostihunniku alla jne.

Koostöös Osula Külaseltsiga püüab Osula kool igati kaasa aidata meie kodukandi vaatamisväärsuste tutvustamisele, kaardistamisele, visualiseerimisele. Juba sel suvel algab kogukonda hariv loengu- ja matkasari. On plaanis paigutada ka Osula küla keskusesse kaart, kuhu on märgitud huviväärsused ja ka pühapaigad ning alustatakse pärandkultuuriobjektide juurde infotahvlite paigutamisega.

MERILI ERMEL
Osula kooli koduloõpetaja

Mälumäng

Maikuu 15. päeval toimus Osula koolis Võru valla noorte mälumäng. Idee sai alguse noortelt endilt kuna suurel valla mälumängu turniiril jäid küsimused natuke keeruliseks. Kohal olid võistkonnad Kääpa Põhikoolist, Osula Põhikoolist ja Orava koolist. Mälumängu küsimuste koostaja Toomas Lokk kasutas kahte erinevat lähenemist. Esimesed 12 küsimust tuli lahendada digitaalselt, ülejäänud küsimused vastati traditsioonilisel viisil, ehk paberil. Noortepoolne tagasiside mälumängu üritusele on olnud väga hea ning kindlasti tuleb üle vallalisi noorte vahelisi mõõduvõtmisi veel. Esikoha saavutas Osula Põhikooli noorte võistkond Osula PD, teise koha tiitli viisid koju Orava Kooli noored, kolmas koht läks samuti Osula Kooli noorte võistkonnale ning neljandaks tuli Kääpa Põhikooli võistkond.

SIRLE MUISTE
noorsootööspetsialist
786 8805, 514 7008

Presidendi auhindadele triumfeerisid Vastliina Gümnaasiumi neiud

Kooliharidust on Vastseliinas antud üle kolmesaja aasta ning Vastseliina gümnaasium on juba 76-aastane. Sellest viimased kolmkümmend aastat on koolis süsteemselt tegeldud uurimusliku õppega, toimunud on 30 õpilaskonverentsi. Kodu-uurimine ja õpilasuurimused on meie koolile andnud oma näo.

Õppeprotsessis täidab õpilaste uurimistööde koostamine mitut olulist eesmärki:
- annab õpilasele eelteadmisi ja praktilisi kogemusi teadusliku uurimistöö koostamiseks;
- arendab õpilaste väljendus- ja esitlusoskusi;
- toetab kooli keskmise ja vanema kooliastme riiklikku õppekava täitmist;
- teadvustab pärimuse jäädvustamise vajalikkust noorte hulgas;
- väärtustab kodupaika läbi tundmaõppimise.

Õpilaste uurimistööde temaatika on laialdane ning ajas muutuv, nende tööd on erineva kaalu ja sisukusega, kuid protsess ise – pärimuse jäädvustamine – on märkimisväärne. Õpilased uurivad veel mitte nii lihvitult, kuid siiski ausalt teemasid, mida armutu aja kulgemine võib lasta kaotsi minna.

Vastseliina gümnaasiumi ajalooalaste õpilasuurimuste edulugu on aukartust äratav. Õpilaste uurimistööd on leidnud tunnustust erinevatel konkurssidel ja võistlustel. Eriti edukad on olnud meie kooli õpilased

Vasakult: Külli Lendsaar, Kärol Kõomägi, õpetaja Küllike Nagel, Triinu Tuvike, Janeli Luts, juhendaja Aivar Lai. Foto: Kristi Pettai

Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Seltsi poolt Eesti Vabariigi Presidendi auhindadele korraldatud uurimistööde võistlustel läbi kahekümne aasta.

3. mail toimus Tartus Haridus- ja teadusministeeriumi saalis 20. ajalooalaste uurimistööde võistluse „Vabadus“ lõppkonverents. Ajalooalaste uurimistööde võistluse patrooniks on Vabariigi President ning antakse välja presidendi auhinnad. Eesti Vabariigi President Kersti Kaljulaid tervitas noori ajaloouurijaid kirja teel nende sõnadega: „Head sõbrad, hoiame meie vabadusi, see tagab mõtte- ja uurimisvabaduse, mis on oluline igale ajaloolasele.”

Kokku laekus sel aastal 15 tööd põhikoolist, 40 tööd gümnaasiumiastmes ja 8 loovtööd. 20 aastaga on kirjutatud 2081 uurimust. Igas kategoorias anti välja I-VI koht, s.h I-III koha saavutanud uurimis- või loovtööle rahaline preemia, raamatupreemiad ja Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetuse Õpetajate Seltsi tänukirjad. Eripreemiaid jagas Eesti Kunstimuuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Rahvusarhiiv ja eraldi rahalised auhinnad pani välja Eesti Mälu Instituut.

Gümnaasiumiosa arvestuses saavutas Vastseliina gümnaasiumi 11. klassi õpilane Triinu Tuvike I koha ja rahalise preemia ning Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumi eripreemia oma uurimusega „Tuletõrjespordist Vastseliina sportlaste näitel“. Samas kategoorias saavutas 11. klassi õpilane Kärol Kõomägi III koha oma uurimistööga „Võim ja vabadus Setomaal Seto kuningriigis ülemsootskade näitel“. Triinul ja Kärolil on õigus gümnaasiumi lõpetamise järel asuda konkursiväliselt õppima Tartu Ülikooli või Tallinna Ülikooli. Mõlema uurimistöö juhendaja oli Vastseliina gümnaasiumi õppejuht ja matemaatikaõpetaja Küllike Nagel, kes sai ka parima juhendaja preemia, Triinu tööl oli kaasjuhendajaks Aivar Lai.

Kolmas Vastseliina gümnaasiumi 11. klassi õpilane Janeli Luts pälvis raamatupreemia oma uurimistööga „Eesti ajaloo kajastusi leheveergudel läbi vabaduse spektri“. Loovtööde kategoorias sai 9. klassi õpilane Jaakop Ivask EAÜs-i tänukirja oma loovtöö „Minu kunstikolmapäevad KUMU-s“ eest. Mõlema õpilase juhendaja oli eesti keele õpetaja Külli Lendsaar.

Ajalooalaste uurimistööde võistluse korraldajad Karolina Antons ja Evelin Tiiter tänasid kõiki osalejaid, juhendajaid ja toetavaid mäluasutusi, Eesti Vabariigi Presidenti ja tema kantseleid ning Haridus- ja Teadusministeeriumi, kelleta seda võistlust toimuda ei saaks. Kuningas on surnud, elagu kuningas ehk 20. võistlus on läbi, aga 21. sama hästi kui alanud! Järgmise aasta teema on „Eesti maailmas, maailm Eestis” Tänaste õpilaste uurimistööd võivad olla aastakümnete pärast tulevastele uurijatele väga oluliseks teabeallikaks. Oma uurimistöid koostades on Vastseliina gümnaasiumi õpilased andnud suure panuse meie kooli ja valla ajalukku.

KÜLLI LENDSAAR
Vastseliina gümnaasiumi eesti keele õpetaja

Vahetunnid

Sõmerpalu Noortekeskuses toimus 6. mail koolitus “Aktiivne vahetund“. See oli esimene noorsootöötajate ja huvijuhtide ühine koolitus. Koolituse eesmärk on tutvustada osavusharjutusi, mida on lihtsate vahenditega võimalik kasutada laste aktiivsuse suurendamiseks vahetundides. Kuid aktiivne vahetund ei ole ainus võimalus nende harjutuste kasutamiseks. Need harjutused sobivad ka treeningutele, õppekäikudele, vaba aja ja perepäevade sisustamiseks. Koolituse raames anti harjutuste ideid, tehti harjutusi läbi ja selgitati juurde, miks üks või teine harjutus eriti hea on. Ühised tegevused ja koolitused annavad noorsootöötajatele ja huvijuhtidele võimaluse paremini tutvuda ning vabas õhkkonnas mõelda koostöö tegevuste ja võimaluste peale.

Koostöö koolide ja noortekeskuste vahel vajab mõlemapoolset valmisolekut ja panustamist. Me töötame ühiste noorte heaks. Peame olema ühises inforuumis ja mitte võtma teineteist kui konkurenti, vaid kui partnerit. Koostööst saavad kasu meie oma valla noored.

SIRLE MUISTE
noorsootööspetsialist
786 8805, 514 7008

Joone peal. Foto: Sirle Muiste

Karjäär ja kogukond

Neljapäeval, 23. mail oli Vastseliina Gümnaasiumis teistsugune koolipäev: peeti kogukondlikku karjääripäeva. Õppetunnid toimusid nagu iga päev, ent õpetajateks- lektoriteks olid inimesed erinevatelt elualadelt. Kogukondlikku karjääripäeva peeti Vastseliina Gümnaasiumis neljandat aastat järjest.

Vastseliina Gümnaasiumi direktrissi Kristi Pettai sõnul väärtustakse ja toetatakse meie koolis õppimist koostöös kogukonnaga: lapsevanemate, piirkondlike ettevõtete ja kohaliku omavalitsusega ning huviharidust lõimitakse igapäevase õppetööga. Kogukondliku karjääripäeva eesmärk on ettevõtlikkust arendava õpikäsituse rakendamine erinevates kooliastmetes, kasvatades vastutustundlikku õppijat, kes kujundab teadlikult oma karjääri, alustades vastutuse võtmisest õppimises Loomulikul on kodul õpilase väärtushinnangute ja õpimotivatsiooni kujundajana võtmeroll. Õppimine on oma oskuste teadlik kasutamine, mis peab muutuma aktiivse eluhoiaku lahutamatuks osaks - nii on öeldud elukestva õppe strateegia sissejuhatuses.

Päeva peakorraldajaks on kooli huvijuht Kertu Torn. Kaasa löövad kõik kooli õpetajad ja töötajad. See on omamoodi 12-tunnine mammut-koolipäev: õppetundidele järgneb tervituskontsert ja seejärel 3-4 tundi tegevust erinevates töötubades koolis ja kooliümbruses.

Õppetundides said I-IV klassi õpilased teadmisi keskkonnaameti töötajalt Diana Pungarilt looduskaitsest Võrumaal, pangatöötajalt 10 nõuannet rahaga toimetamiseks, loomaarstilt näpunäiteid oma neljajalgse sõbra eest hoolitsemisel. Õpilased kuulasid Kadri Karu jututoas jutte ja Võru lasteraamatukogu töötajalt uudiskirjanduse ülevaadet, meditsiinitöötajalt esmaabist. Nad mängisid laulumänge muusikaõpetaja juhendamisel, õppisid sambasamme, omandasid džuudovõtteid ning mängisid 5. klassiga rahvastepalli. IV klassi õpilaste arvates olid huvitavad ja lõbusad tunnid.

V klassi õpilased kuulsid uudiskirjandusest, esmaabist, loodusest ja keskkonnast, teadustoas tutvusid molekulidega. VI-VIII klassi poisid said teada Kaitseliidu tegevusest kooli vilistlaselt Mait Parvelt, tüdrukud tutvusid küünetehniku tööga, juhendajaks kooli vilistlane Kerli Teesalu. V –VI klassi õpilased osalesid kooli keemia- ja füüsikaõpetaja Marika Lepa teadustoas.

Kuna VI klass osaleb projektis Kaitse Ennast ja Aita Teisi ehk KEAT, siis said õpilased 3-tunnilise meditsiinikoolituse Punase Risti töötaja Riina Paadi juhendamisel. VI- VIII klassi poisid osalesid staadionil Merlis Pajustiku jalgpallitrennis ja kohtusid politseinik Meelis Tsoppiga. Tüdrukud tutvusid floristikateadusega kooli vilistlase Kelli Piholaane juhendamisel ning 11. klassi õpilastelt Triinu Tuvikeselt ja Kärol Kõomäelt said teada, kuidas olla koolis edukas. VII- VIII klassi tüdrukud said teadmisi kodukoristamisest, poisid omandasid džuudovõtteid judoklubi REI treeneri Enno Raagi juhendamisel.

III kooliastme ehk VII-IX klassi õpilased kuulasid nõustamiskabineti ämmaemanda Merle Sillaste nõuandeid. VIII-IX klassi õpilastes tekitas elevust endise koolikaaslase Kristel- Kai Konsi ülevaade teemal „Tüdruk sõjaväes“. Pangandusest, laenudest ja investeerimisest rääkis Swedbank'i notariaaltehingute spetsialist Tiina Sisask. Põhikooli lõpuklassile tutvustas gümnaasiumiõpet ja valikaineid kooli ajalooõpetaja Ülle Orhidejeva, Hiina meditsiinist ja massaažist kuulsid nad selle ala asjatundjalt Anu Raagilt. Töötukassa poolt läbi viidud tunnis tutvustati tööle kandideerimise tingimusi, vajalike dokumentide vormistamist. Kohtutäitur Sirje Tael andis VIII-X klassi õpilastele ülevaate oma tegevusest. VIII-IX klassi tüdrukud ning X-XI klassi õpilased osalesid võistlustantsija Artur Lepa tantsutunnis.

VIII klassi õpilaste arvates pakkusid tunnid teadmisi ja praktilisi nõuandeid erinevatelt aladelt. Nõustamiskeskuse ämmaemand Merle Sillaste tutvustas ja näitas erinevaid kaitsevahendeid ning rääkis erinevatest haigustest ning nende diagnoosimisest. Küünetehnik Kerli Teesalu viis läbi näitliku küünehoolduse ning tutvustas küünehooldustooteid. Kodukoristusfirma töötajalt Sirly Särelt said nad teadmisi kodu koristamise ja oma firma loomise kohta. ***„Tüdruku elu kaitseväes on võimalik, aga peab olema suur pingetaluvus ja tugev tahe,“*** rääkis kaitseväeteenistust lõpetav Kristel-Kai Kons. Peotantsuga tuleks varakult tegelema hakata ja floristika nõuab väga põhjalikku õppimist.

IV kooliastme ehk X ja XI klassi õpilased kohtusid Võru vallavanema Kalmer Puusepaga, Vastseliina piiskopilinnuse juhataja Ivar Traageliga, audiitor Kerli Uiboga, valla sotsiaalosakonna juhataja Angela Järvpõlluga, Heigo Tasujaga kaitseväe värbamiskeskusest, Birjo Künnapuuga sotsiaalkindlustusametist.

XI klassi õpilaste arvates olid tunnid huvitavad ja uusi teadmisi pakkuvad. Audiitori ameti kohta polnud nad varem kuulnud. Vallavanem Kalmer Puusepp rääkis huvitavalt oma tööst ja valla tulevikuplaanidest. Angela Järvpõld kõneles kaasahaaravalt sotsiaalvaldkonna tööst ja juhtumitest. Heigo Tasuja temaatika oli 11. klassile tuttav, kuna nad on läbinud riigikaitsekursuse. Töötukassa töötajalt Helen Laidmalt said nad praktilisi näpunäiteid, mida pidada silmas tööle kandideerimisel, CV ja motivatsioonikirja koostamisel. Sotsiaalkindlustusameti töötaja Birjo Künnapuu tutvustas oma tööd, rääkis maksudest, erinevatest toetustest ja pensionist.

Palgi koorimise töötuba, juhendaja Arne Leelanss. Foto: Tiim Salumägi

Peale tunde said õpilased tutvust teha rohkete töötubadega ning külastada arvukaid kohvikuid. Ettevõtlikkust ja müügitöö kogemust omandasid õpilased koostöös lapsevanematega kohvikute pidamisel.

Tervituskontsert algas kell 16. Kontserdi juhtideks olid rahvamaja juhataja ja tema usin töövari (Vastseliina rahvamaja juhataja Anneli Lõhmus ja kunstiline juht Alice Kirsipuu). Hoolas töövari oli aru saanud, et minnakse karjääri ja redeli ning kiivridki kaasa võtnud. Kontserdil esinesid Vastseliina lasteaia Jõmmikute rühma lapsed võrukeelse kavaga, Vastseliina Gümnaasiumi mudilaskoor ja lastekoor muusikaõpetaja Merle Konsi juhendamisel.

Kõik õpilased said kaelakaardid töötubade loeteluga, noorematel õpilastel oli kohustuslik osaleda viies, vanematel õpilastel kuues töötoas. Töötubade läbimise järel said nad kaelakaardile vastava märke. Võimalus oli valida 14 töötoa vahel: laskmine, orienteerumine, käsitöötuba, lasteaia töötuba, tuletõrje, poks, jalgpall, klaasituba, teadustuba, savituba, puutöötuba, mudilaste ala, slackline ja autod. Uudistajaid ja kaasalööjaid jagus kõikidesse töötubadesse, igaüks leidis selle, mis teda huvitas. Kõik, kes kogusid viis või kuus märki, said magusa auhinna.

See oli üks sisukas koolipäev, päev, mil karjääri teadliku planeerimise vajalikkus kerkis jõuliselt esile. Kogukondlikud edulood nii positiivsed kui ka analüüsivalt õpetlikud seigad aitavad noorel inimesel mõista ettevõtlikkuse vajadust ja loovad kujutluse reaalsest tööelust.

Õpilaste arvamusi kogusid:

JANELI LUTS
KÄROL KÕOMÄGI
TRIINU TUVIKE
ARTUR-HENDRIK MÄGI
ANITA LÕHMUS
LAURA RIMM
ROBIN-STEVEN KALDVEE
HELENA MANUELA TAMM
FRANKA GELENCER
CIARA SIMSON
KÜLLI LENDSAAR

Erasmus+ Kääpa koolis

2017. aasta sügisel käivitus Kääpa koolis kolm aastat vältav rahvusvaheline Erasmus+ projekt „European Citizenship“. Koostöös osalevad meie partneritena veel viie Euroopa riigi koolid: Vaalan Yhtenäiskoulu Soomest, Friedrich-Spee-Gesamtschule Saksamaalt, Osnovna Skola Zaprudje Horvaatiast, IES Sabina Mora Hispaaniast ja Arpad Vezér Altalanos Iskola Ungarist.

20.-24. mail toimus meie koolis rahvusvaheline projektikoosolek, kus osales 11 õpetajat ja 21 õpilast partnerkoolidest, lisaks meie oma õpilased. Kõigi koolide õpilased olid teiste jaoks ette valmistanud õpitube, kus arutleti internetiturvalisuse, sotsiaalmeedia plusside ja miinuste ning digitaalse jalajälje üle, püüti eristada valeuudiseid tõestest ja muudki. Lisaks käisime looduses ja tutvusime Tallinna ning Tartuga. Õpilased elasid peredes, mille eest meie peredele suur tänu!

Projekti eesmärk on kujundada aktiivseid kodanikke, kes mõistavad, et Euroopa koostöö tugineb mõistmisel, kus keegi ei pea loobuma oma rahvuslikest eripäradest.

AIKI JÕGEVA
Kääpa Põhikooli õpetaja

Koolinoored Ungari külalisi kuulamas. Foto: Aiki Jõgeva

Toetatud karjäärivalikud

Kas peas on ringelnud mõte, et võiks teha midagi muud, minna hoopis õppima, vahetada töökohta, hakata ise ettevõtjaks, minna välismaale? Kuidas saada enesekindlust, et tehtud valikud on õiged just minu jaoks? Milliseid karjäärivalikuid siis ikka teha? Küsimusi on palju, kuid kust saada vastuseid? Töötukassa karjäärikeskuse töötajad aitavad sellega. Karjäärinõustamine aitab teil teha tööeluga seotud otsuseid ja planeerida karjääri.

1. jaanuaril 2019 toimus karjäärireform, mille tulemusena vahendab kõiki karjääriteenuseid Eesti Töötukassa. Varasemalt pakkus näiteks noortele karjääriteenuseid Rajaleidja Keskus, siis nüüd on kõik teenused kättesaadavad Töötukassast.

Karjääriteenused on mõeldud kõigile. Karjäärialast infot ja nõu saavad nii noored, töötavad isikud, samuti vanaduspensionärid, kui ka töötud. Karjäärispetsialistid aitavad leida ja kasutada sinu karjääri kujundamiseks infot õppimisvõimalustest, tööturu olukorrast, elukutsetest Eestis ja välismaal. Karjääriteenuseid pakutakse nii Töötukassa kontoris kohapeal, koolides kui ka tööandjate juures.

Üha enam pööratakse tähelepanu töötavatele inimestele. Kuuludes sihtrühma on läbi Töötukassa võimalik saada tasemeõppes osalemise toetust kui ka tööturukoolitust. Toetame nende erialade ja ametite õppimist, kuhu on tulevikus vaja rohkem töötajaid ning kus juba praegu sobiva ettevalmistusega töötajaid napib. Alates 2020. aastast peavad kõik hooldekodudes töötavad hooldustöötajad olema vastava erialase ettevalmistusega. Töötukassa toel on Võrumaal ligi 20 hooldustöötajat saanud võimaluse osaleda vastaval erialasel koolitusel. Selleks, et hinnata, kas Töötukassal on võimalus toetada sinu ümberõppesse asumist on vajalik pöörduda Töötukassa karjäärinõustaja juurde, et selgitada välja sihtrühma kuuluvus.

Hea tervis on meie kõige suurim väärtus, kuid mida teha siis, kui tervise probleemid hakkavad kimbutama ning senisel töökohal jätkamine on raskendatud? Toetame samuti tervisest tingitud ümberõpet, et inimesed leiaksid endale eriala, mis toetab nende hõives püsimist.

Karjääriteenuste saamiseks võta ühendust Töötukassa Võrumaa osakonnaga ning broneeri endale sobiv aeg, seda kõike saad teha ka e-töötukassas. Täpsem info karjääriteenuste ja koolitustel osalemise ja tasemeõppe toetusel osalemise tingimuste kohta on leitav Töötukassa kodulehel.

MARILIIS RAIDMA
Eesti Töötukassa Võrumaa osakonna karjäärinõustaja

Huvijuht kanuumatkast

Kahekesi kanuus. Foto: Erakogu

Olen Parksepa Keskkooli õhku hinganud veidi üle kahe kuu. On olnud põnev ja erinevaid uusi kogemusi täis aeg. Üks neist tegevustest on teistest rohkem julgust nõudev - kanuumatk. Olen aru saanud, et Parksepa kooli ei lõpeta ükski 12. klassi õpilane, ilma et ta poleks kanuutamas käinud. Matkal on käinud ka enamus kooliõpetajaid ja -töötajaid. Igal ühel neist matkamisest oma mälestused ja emotsioonid. Ka sel kevadel on ajalooõpetaja Andres Breidaksi juhendamisel jõudnud Sulbi kanti jõematkale kolm klassitäit 10.-12. klasside õpilasi. Mis teeb kanuutamise nii eriliseks ja teistsuguseks? Sa pead hindama enda võimeid ning arvestame teisega, sest üldjuhul ollakse kanuus kahekesi. Mõni saab üle hirmust vee ees (näiteks mina); osad mõistavad, et kanuus istudes ei maksa ego midagi, mõni teine saab aru, et tegemist on füüsiliselt päris raske tegevusega. Oli näha viisakat mehelikku käitumist, kus noormees aitas tüdrukute kanuunina võsast taas õigesse sõidusuunda sättida. Oli lahe jälgida sõbralikku pritsimist, heatahtlikku nöökimist vettekukkujate suunas, omavahelist võistlemist ja teineteisega arvestamist. Siit tõsiasi - kui tahad sõprust proovile panna, mine kanuumatkale!

EGLE KÕVA
Parksepa Keskkooli huvijuht

Arenguhõnguline Kääpa noortekas

Märtsi lõpus sai alguse noortekeskuse värskendamine, mille käigus andis aprilli alguses tänavakunstnik Danil Taro koostöös noortega Xbox-i toale uue ilme. Noored said harjutada käeosavust seinu värvides ja kunstnik lisas sinna uhke papagoi. Värskendustööd ei piirdunud vaid kõnealuse toaga, vaid kohandasime omale ka uue köögitoa. Paigaldatud on veesüsteemid ja kööginurk, seinad on hetkel värskendamisel. Samuti on veel plaanis värskendada mänguväljakut ja suurt piljardituba. Lisaks eelnevale võttis noortekeskus osa „Teeme ära!“ talgutel, kus sai korrastatud noortekeskuse väliruum. Lisaks remonditöödele on jõutud teha ka palju muud. Noored osalesid Kääpa küla Jüriöö jooksul ja aitasid valmistada selle võitjatele meeneid, andes sellega panuse kogukonna tegevustesse. Saamaks teada Eesti meelelahutusmaailma telgitaguseid sõitsid noored üle Võrumaa Tallinnasse „Eesti muusika karikas“ saatesalvestusele. Esindatud olid ka noored Kääpalt.

Noored uhke papagoi taustal. Foto: Katriine-Maria Orula

Jüriööl toimus Noorteka ÖÖ, mille käigus noored õppisid projektitööd- üheskoos tehti gruppides ajurünnakuid ja arutleti kogukonna arendamiseks võimalikke lahendusi. Idee, millega noored tahaksid edasi tegeleda, on rajada Kääpale seikluspark. Noorte innukus seikluse järele tuleb esile *slackline*'i töötubades, mida viisid maikuus läbi Vabadusspordi noormehed. Noorte sõnutsi muudavad seiklustegevused noori aktiivsemaks, annavad kogemusi, põnevust ning park aitaks ka Kääpa külal laiemalt silma paista. Tänu köögi olemasolule on algust tehtud kokandusringiga ja mai lõpus toimus tore perepäev, kus aega sisustas Kagu Vibuklubi ja noortekeskus pakkus grillivõimalust.

KATRIINE-MARIA ORULA
Kääpa Noortekeskuse noorsootöötaja

Võru Noortekeskuse tegemisi

Kevad Võru Noortekeskuses on olnud tegus. Koos ilmade soojemaks minemisega on liigutud ka välisemate tegevuste peale. Käidud on koos noortega nii Kubijal *discgolf*'i mängimas, kui ka noortekeskuse ees grillitud. Aprillikuu lõpus ja mai alguses käis noorsootöötaja Grete koolides õpilastele rääkimas vaimsest tervisest ning kuhu pöörduda, kui vajad abi. Samuti alustas noortekas Meediainkubaator, Kristina Maseni juhendamisel, kus noored saavad arendada foto- ja videotöötlus oskusi. Aprilli lõpus külastati Adrenalin Arenat ning mai keskel käidi 3 päevasel paadimatkal põhja-Lätis. Nende tegevuste elluviimist toetab riiklikest ja Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmi "Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine" kirjeldatud tegevuste raames.

Jätkuvalt on käimas kalastuse õpitoad, mille käigus külastati noortega Rõuge kalakasvatust ja Peipsi sibulateed, kus noortel oli võimalus käia Peipsi peal. Projekti toetab KIK. Alguse on saanud Võru Noortekeskuse mobiiliäppi väljatöötamine, mida rahastatakse ANK projektikonkursist ning mille esimene disainikohtumine leidis aset 27. mail. Kui noor soovib äpi valmimisse panustada, siis julgesti võta meiega ühendust. Samalt konkursilt sai rahastuse ka noorte esinemisoskuse arendamise projekt. Nüüd on vajalik tehnika olemas ning saame toetada noori eneseväljenduse ja esinemis oskuse arendamisel. Alguse saab ka "Avastame vaimset tervist" projekt, mida rahastab Euroopa Solidaarsuskorpus ning mille käigus on noortel võimalus tutvuda erinevate vaimse tervise spetsialistidega, mõista paremini vaimsest tervisest tulenevaid probleeme ning koostada laiemale avalikkusele vaimse tervise teemalisi õppematerjale, kasutades selleks erinevaid meediume.

Juunikuust läheb noortekeskus suvepuhkusele, et end ette valmistada juulikuust algavaks Võru Õpilasmalevaks, mille linnasisene rühm toimub sel aastal 1. juulist kuni 12. juulini ning Navi malevarühm toimub 15. juulist kuni 26. juulini ning mõlema malevarühma teemadeks on sel aastal keskkond ning selle hoidmine. Kuna kevade lõpuga lõpeb paljudel noortel koolitee, siis võib noortel olla palju mõtteid seoses sellega, mida teha, kui kool on läbi. Või on äkki koolitee juba varem lõpetatud või sootuks pooleli jäänud, kuid nüüd ollakse küsimuse ees, et kuidas edasi minna. Just selliste küsimustega aitab Võru Noorte Tugila spetsialist Christiana Vaher, kes aitab noorel teha teadlike valikuid oma tuleviku suhtes. Temaga saab ühendust võtta tulles noortekeskusesse või kirjutades tugila@vorunoortekeskus.ee. Meie tegemistega paremini kursis olemiseks, jälgige Võru Noortekeskuse Facebooki lehekülge. Küsimuste korral kirjutage info@vorunoortekeskus.ee. Päikeselist algavat suve!

KAURI KALJUSTE
Võru Noortekeskuse noorsootöötaja

Eelikud tunnevad teavad ja oskavad!

2018/2019 õppeaastal toimus lasteaedades ohutusprojekt „Tunnen. Tean. Oskan". Üritustesarjast, mis on suunatud eelkõige koolieelikutele, võttis osa 107 last Võru valla lasteaedadest. Õppeaasta jooksul õpiti teadmisi liiklus- ja tuleohutusest, esmaabist ning veel palju muud huvitavat. Lastele toimusid erinevad loengud ja mängulised tegevused. Eelnevalt õpitut kinnistati 17. mail 2019 Võru spordikeskuse staadionil toimunud ohutuspäeval. Vapratel lastel tuli kokku läbida koguni kolmteist erinevat punkti: 1. *Enerel*, 2. *Kaitseliit*, 3. *Lastekaitseliit*, 4. *Võru Noortekeskus*, 5. *Võrumaa Autokool*, 6. *Maanteeamet*, 7. *Päästeamet*, 8. *Naiskodukaitse*, 9. *Politsei*, 10. *Demineerimiskeskus*, 11. *G4S*, 12. *Punane Rist*, 13. *Pannkoogid*.

Lasva ja Sõmerpalu lapsed tegid hääletugevuse testi. Foto: Lisanna Elm

Kui enamikes punktides oli ette nähtud peatumisaega 10 minutit, mille järel kõlas Lõvi Leo vile, siis pannkooke võis süüa kauem. Kõik lapsed said endale kingituseks moodsa *buff*-i, praktilisi infomaterjale ja heeliumiga täidetud õhupalli ning hiljem jagasid ka toredaid muljeid.

Tuuli: ***„Tädi Riina rääkis, et kui sa kukud, siis ei ole vaja nutma hakata."***

Marilyn: ***„Õppisime haava siduma ja teisi abistama."***

Marta: ***„Kui on teistmoodi inimene, siis ei tohi tema üle naerda."***

Laura: ***„Kui sul on abi vaja, siis küsi mõnelt täiskasvanult, aga ära mine temaga kaasa."***

Rasmus: ***„Kui lähed reisile, siis ära jäta telefoni koju laadima, muidu saab aku liiga täis ja plahvatab."***

Karmen: ***„Kui on tulekahju, siis ei tohi peitu pugeda, sest muidu on sind raske leida."***

Renita: ***„Kui autol vilkur põleb, siis tuleb see enne läbi lasta kui teed tahad ületada."***

Sander: ***„Tee ääres ei tohi kapuuts peas telefoniga rääkida, sest muidu ei näe ja kuule enda ümber toimuvat liiklust."***

Mai Mall: ***„Iga kuu on vaja kontrollida suitsuandurit, et ta oleks töökorras."***

Liise-Loreen: ***„Kõrvaklapid peas ei tohi ületada teed ega sõita jalgrattaga."***

Rasmus: ***„Veega ära kustuta rasva, sest siis tuleb kõva pauk."***

Erilised tänusõnad Võru piirkonnapolitseinik Elar Sarikule, projekti eestvedajale. Suur tänu kõigile asutustele, ettevõtetele ja koostööpartneritele, kes projektile õla alla panid ja laste teadlikkuse tõstmisele kaasa aitasid!

PIRET KUNNUS
Vastseliina lasteaia direktor

LISANNA ELM
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Luksuslik!

Tallinna Tehnikakõrgkoolis toimus 2018. aasta novembri algul kolmandat korda konkurss "100 sammu inseneerias", mille suursündmuseks oli Rube Goldbergi masina ehitamise võistlus 7.-12. klassi õpilastele. Meeskondade ülesandeks oli konstrueerida kümnest elemendist koosnev Goldbergi masin, mille osad moodustavad liikuva ahelreaktsiooni. Ahelreaktsioonide pikkuseks oli ette antud aeg 30 sekundit. Masina lõpuelemendi valmistas Tallinna Tehnikakõrgkool - viimase elemendi küljest pidi üles tõusma heeliumiga täidetud õhupall. Masina ehitamisel olid oma reeglid, näiteks masin pidi mahtuma vineeralusele 1250×2500 mm ja tema kõrgus ei tohtinud olla üle 3 meetri. Vastseliina gümnaasiumi võistkond ehitas masina valmis oma koolis. Võistlus ja masinate ülespanemine toimus Tallinna Tehnikakõrgkoolis. Meie kooli masin läbis edukalt kaks vooru ning sai kirja võistluse kõige täpsema aja – 29,88 sekundit. Kooli 10. klassi võistkond kooseisus Hanna-Liina Kunnus, Hanno-Laur Kunnus, Rait Haabsaar ja Armas Kuningas seljatas seitse konkurenti ning tõi koju esikoha. Võistkonna juhendajaks oli töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja Geenart Nagel ning teostusega aitas kaasa lapsevanem Andres Kunnus. Võiduga kaasnes auhinnareis Rootsi luksusautode tehasesse. 4.-5. aprillil 2019 toimuski reis Koeninseggi autotehasesse. Koenigseggi autotehases oli põnev näha, mida selge visiooni, kindlameelsuse, visaduse ja pühendumisega on võimalik saavutada. Kui teha seda, mida tõesti armastatakse, siis jõutakse ka heade tulemusteni – seda oli selgelt näha automargi asutaja Christian von Koenigseggi pealt. Ta on visionäär, kes on oma ideede teostamiseks koondanud enda ümber vajalikud inimesed. See näitab ühelt poolt meeskonnatöö olulisust, kuid rõhutada tuleb ka juhi rolli, kes peab olema suunaja ja motiveerija. Vastseliina gümnaasiumi noored tutvusid tehases autode valmistamise tööprotsessiga ning kohtusid Eestist pärit töölistega. Üks autode arendamisega tegelev eestlasest insener tõi välja, et peamine põhjus, miks ta tahab seal töötada, on huvitav töö, tal on pidevalt uusi väljakutseid, millega tuleb tegelda. Lisaks inseneridele töötavad tehases kaks eestlasest sadulseppa, kelle käte all valmivad kaunid polsterdustööd, mis muudavad autod veelgi luksuslikumaks.

Koenigseggis toodetavad sõidukid on autonduse absoluutses tipus. Enamjaolt käsitsi ja eritellimusel valmistatud autod on maailma kiireimad. Luksusautod maksavad üle 1,3 miljoni, kuid autode tulevased omanikud lasevad autole lisada teemante, kulda ja muid vääriskive ning saavad disainida auto oma värvi eelistuse järgi. Kuigi tehases toodetavad autod on enamikule inimkonnast igas mõttes kättesaamatud, siis ometi võib nendest tõusta suur tulu autotööstusele. Uued tehnoloogiad ja innovaatika, mida nad arendavad, saavad tulevikus muuta tavakasutuses olevaid autosid efektiivsemaks ja keskkonnasäästlikumaks. Vastseliina gümnaasiumi noored nentisid, et võistluses osalemine õpetas koostööoskusi ja andis inseneriteadmisi.

Vau! Foto: Hanna-Liina Kunnus

HANNA-LIINA KUNNUS
Vastseliina Gümnaasiumi
10. klassi õpilane

VÕRUMAA KUTSEHARIDUSKESKUS

Võrumaa Kutsehariduskeskus on **HEA KOOL KOGU ELUKS**, kaasaegne kutseõppeasutus, kus on võimalus omandada kutseharidus erinevatel tasemetel

HEV- lõpetaja

- Puhastusteenindaja abiline (2a)

HARIDUSNÕUDETA

- Abikokk (1a)
- Pottsepp-sell (0,5a)

PÕHIHARIDUS

- Infotehnoloogia süsteemide spetsialist, kutsekeskharidusõpe (3a)
- Kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus, kutsekeskharidusõpe (3a)
- Mehhatroonik, kutsekeskharidusõpe (3a)
- Metallilõikepinkidel töötaja, kutsekeskharidusõpe (3a)
- Tisler, kutsekeskharidusõpe (3a)
- Toitlustusteenindus, kutsekeskharidusõpe (3a)
- Ehituspuusepp (2a)
- Keevitaja (osakutse poolautomaatkeevitus) (1a)
- Maaler (1a)
- Pehmemööbli valmistaja (1a)
- Plaatija (0,5a)

KESKHARIDUS

- Majutuskorraldus (2a)
- Mehhatroonik (2a)
- Puittoodete tehnoloog (2a)
- Ärikorralduse spetsialist (2a)

KESKHARIDUS ja eelnev töökogemus või 4. taseme kutsekvalifikatsioon

- Metallide töötlemise tehnik-tehnoloog (1a)
- Väikeettevõtte turundusspetsialist (1a)
- Telekommunikatsiooni vanemtehnik (1a)

Dokumentide vastuvõtt 3. juuni kuni 31. juuli 2019

Täpsem info http://www.vkhk.ee/sisseastujale/

Põhjanaabrite juures

Maikuu keskel toimus Võrumaa ja Tartumaa raamatukogutöötajate õppereis Helsingi Linnaraamatukogu uude OODI harukogusse ja Helsingi Ülikooli raamatukogusse. Õppereisi eestvedajaks oli Võrumaa Keskraamatukogu direktor Inga Kuljus ja reisi toetas Kultuuriministeerium. Võru vallast osalesid õppereisil Kirepi, Osula, Lasva, Orava ja Vastseliina raamatukogutöötajad. OODI (mis tähendab hümni tarkusele, haridusele ja raamatutele) oli omanäoline ja huvitava arhitektuuriga. Enne ehitamist uuriti lugejatelt, mida nad uuelt raamatukogult ootavad. Arvamusi oli seinast seina- ühed soovisid erinevaid tegevusi ja ajaveetmise kohta, teised tavalist raamatukogu ajakirjade ja raamatutega. Seega teine korrus oligi tehtud ollamise ja mängimise vaimus, kolmandal korrusel aga riiulid ja raamatud, nagu raamatukogule kohane.

Veidi võõras tundus sealne komme lugemise ajal süüa ja juua. Paljudel külastajatel oli raamatu kõrval kohvitops või krõpsupakk. Lasteosakonnas vedelesid põrandal pähklid ja šokolaadikommid raamatutega läbisegi. Külastasime ka Helsingi ülikooli raamatukogu. See oli klassikaline raamatukogu teadustöö tegemiseks, kus üliõpilased süvenenult raamatuvirnade taga nohisesid ja riiuleid täitsid sameti ja kullaga kaunistatud köited.

Tea Kallaste Lasva Raamatukogust jagas muljeid ja mõtteid toimunud reisist: ***"Alati on rõõm külastada uut ja ruumirohket raamatukogu, näha uuemaid tehnoloogiad ja lahendusi. Väikestel maaraamatukogudel jääb taoliste lahendusteni käia veel pikk-pikk tee. Tähelepanuväärseks pean asjaolu, et raamatukogu ehitama hakates küsiti nõu asukoha suhtes linnakodanikelt. Samuti sooviti elanikelt teada, mida nad raamatukogus teha sooviksid. Pooled tahtsid võimalust katsetada-kasutada uusi tehnoloogilisi vahendeid , teine pool vaikust ja rahu. Nii tehtigi, et II korrusel saab kasutada erinevaid printereid, õmblusmasinaid, arvuteid, muusikastuudiot, virtuaalmängude bokse jne. III korrus on raamatute laenutuseks-lugemiseks ja vaikseks ajaveetmiseks."***

TUULI EKSIN
Kirepi raamatukogu direktor

Külaline

3.mail külastas Parksepa kooli kirjanik ja kirjastaja Epp Petrone. Lastele 20 raamatut kirjutanud kirjanik tutvustas hiljuti ilmunud raamatut „Tere, meie Eesti!" ja vastas arvukatele küsimustele.

ELVI MÄÄR
Parksepa raamatukogu direktor

Autogrammi aeg. Foto: Maidu Jaason

Oravalt Ida-Virumaale

Kätte on jõudnud kevadiste õppereiside aeg. Nii ka meie koolis. Sel aastal otsustasime 6.-9. klassi õpilastega sõita Ida- Virumaale. Eesmärgiks oli külastada Kohtla-Järve kaevandusmuuseumi, Valaste juga, Toila parki, Narva Hermanni linnust, Kuremäe kloostrit ja Varnja vanausuliste muuseumi. Mõned mõtted lastelt.

Rait: ***"Käisime kaevandusmuuseumis, kus kõigepealt jaotati meid rühmadesse ja pidime kaardi järgi leidma lõkkekoha, kus meid ootasid safariautod. Matkarajal nägime maastikku, mis erines tunduvalt meie Lõuna-Eestist. Tee peal tuli ületada ka takistusi: sõita parvega ja ronida. See oli huvitav!"***

Martty: ***"Minule jääb meelde, kuidas me safaril sõitsime. Sõidu ajal tegime läbi suuri tõuse ja langusi. Vahepeal oli niisugune tunne, et auto läheb ümber ja siis kõik kisasid ümberringi, kuid autojuhid olid väga kogenud sõitjad."***

Kersti: ***"Mulle meeldisid muuseumid, kus oli huvitav ja sain palju uut teada. Kaevandusmuuseumis nägin, kuidas põlevkivi kaevandati, missugused tööriistad seal olid ja kui raske oli kaevurite töö. Lõbus oli ka maa-aluse rongiga sõita."***

Annabel: ***"Loodus ja pargid olid ilusad, eriti mere- ja Peipsi järve äärsed alad ja vaated. Saime näha ka Valaste juga. Meeldis kämpingutes ööbimine. Saime üksteisega suhelda, grillida, lihtsalt puhata."***

Eleri:"Mulle meeldis õhtul mere ääres ja pargis jalutada. Õhtune päikeseloojang oli väga ilus!"

Helena: ***"Käisime Narva linnuses, kus meile näidati rüütlite rüüsid ja jutustati Narva ajaloost. Huvitav oli näha, et Venemaa oli nii lähedal."***

Martty: ***"Kuremäel oli meie giidiks nunn, kes jutustas meile elust kloostris. Käisime kirikus, kus saime näha, kuidas lapsi ja täiskasvanuid ristitakse. Klooster oli võimas ja kaunis."***

Rasmus: ***"Käisime Peipsi ääres Varnja muuseumis, mis oli päris huvitav. Giid rääkis vanausuliste elust ja kommetest. Meeldisid riided, mida pidulikel puhkudel kanti."***

Tenely: ***"Meile kõigile oli reis väga õpetlik ning kindlasti võiks veel midagi sellist korrata."***

Reisiseltskonna nimel tahan tänada Võru valda, kes toetab kevadisi klassieksursioone. Tänud ka Orava noortekeskusele, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde organisatsioonidele ning Orava koolile. Eriline tänu ka toredale bussijuhile, Silver Luigele!

MAAJA GLASER
Orava kooli õpetaja

Reisiseltskond Narvas. Foto: Erakogu

Tegusate eakate minireis

Tegusate eakate järjekordne suure Võru vallaga tutvumise reis viis 16. mail Lasva kanti. Tutvuti kahe eriilmelise talu tegemistega. Maamehe golfi talu perenaine Karin Sepp tutvustas väga emotsionaalselt oma talu ajalugu ning tänaseid ettevõtmisi. Olgu see siis kontsert eriliste muusikutega või moešõu või pitsaküpsetamine – kõik ideed, mis Karinile pähe tulevad, suudab ta ka ellu viia. Huvitavat juttu jätkus kauemaks ning nii ei jäänudki aega praktilist tutvust teha talule nime andnud sportliku harrastuse – maamehe golfiga. Aga huvi on tekitatud ja suvi alles ees! Kõrgemäe talus tutvustas noorperenaine Klarika Hirv oma tegemisi laudas ja juustukojas. Maitsta ja osta sai erinevat talutoodangut. Aga elumajas võttis külalisi vastu Klarika vanaema Asta Tammsalu, kes viis meid imelisse nukkudemaailma. Lisaks arvukad ristpistes pildid, äärepitsid ja linikud. Imestamist ja ahhetamist jätkus veel bussi ja küllap kodudessegi. Lohutuseks neile, kellel seekord Lasval käimata jäi või vaatamiseks aega nappis – juulikuus on avatud talude päeva raames võimalik omal käel külastada teiste hulgas ka Maamehe golfi ja Kõrgemäe talu.

Ringsõidul ei piirdutud vaid taludega. Lasva rahvamajas sai ennast harida vaadates näitust „Veelinnu rahvas. Lennart Meri filmirännakud aastatel 1969 – 1988." Lasva veetorn-galeriis sai tutvuda originaalse klavertrepiga, mis viis veetorni paaki, kus just oli avatud Martin Margi fotonäitus „Lasva kandi öine ilu". Sealsamas sai ka nautida Lasva rahvamaja näiteringi Näitelust vabaõhuetendust „Tere tulemast seltsimees töökangelane". Näitlejaid juhendas Eleonora Aida. Et mitte väga Lasva-keskseks jääda, siis käidi vaatamas ka endise Lasva valla äärealasid. Tsolgos kuulati-vaadati, mida tehakse renoveeritud vanas koolimajas ja rahvamajas. Kütioru veere peal asuva Tammetsõõri iidsetelt puudelt võeti aga energiat oma edasisteks tegemisteks.

Aitäh Kääpa kooli kokatädidele maitsva lõunasöögi eest! Tänud Merling Reiside bussijuhtidele, kes nurisemata läbisid korduvalt samu kohti. Aitäh kõigile reisiseltsilistele ja kohtumiseni suve lõpus Sõmerpalu kandis!

MARIANNE HERMANN
korraldustoimkonna liige

Memme-taadi pidu

25. mail toimus Osula Harjumäel Võrumaa memme-taadi rahvapidu "Me oleme teel". Peol osales ligi 300 memme-taadi rühmade isetegevuslast igast Võrumaa nurgast. Võru vallast osalesid tantsijad, lauljad ja pillimehed Oravalt, Vastseliinast, Osulast, Kurenurmest, Puigalt, Parksepast, Tsolgost. Vaatamata hommikusele vihmasabinale lustiti peoajaks päike välja. Memme-taadi pidusid on korraldatud Võrumaal juba aastaid see on pidu kus väärikalt vananevad memmed ja taadid lustivad koos ning pakuvad südamest tulevat energiat kõigile. Peo avasõnad lausus Võru valla haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Siiri Konksi: ***"Kõige tähtsam on inimene. Oleme kõik ajas rändajad, kelle rikkus on vabadus. Vabadus meie riigis, aga ka vabadus ennast ja teisi rõõmustada tantsu, laulu ja pillimänguga. Tartumaa tantsujuht Kristel Maruste on öelnud luuleridade kaudu järgmist "Kui üldse millelgi on väärtus, siis ajal. Silmade puudutusel, sõnade paitusel, päikese naeratusel, päevade õitsemisel... siniste vete lauludel, mustade lindude hüüetel, valgete pilvede sosinal." Soovin teile ajaradadel rännates vankumatut armastust oma rahvatantsu, - laulu ja -muusika vastu, innukust igal aastal taas kokkusaamiseks. Olgu teil rõõmu ja tahet tegutseda ning tervist pidutseda!"***

Kui vaatad ja kuulad neid inimesi, siis nendes ei ole kübekestki vingumist, miks ei ole nii ja miks on naa, vaid nad oskavad ise oma elu elada nii, et neil ei ole igav. Pigem kuuled, et pole aega, sest nii palju on vaja teha. Seda, et neil jätkub energiat, näitas ka 26. mail toimunud Lõuna Eesti memme-taadi pidu Tõrvas. Vaatamata vihmale ja külmale ilmale oldi rõõmsad.

Suured tänud, memmed-taadid, me oleme teel... Me ei tea mis meid ootab teekäänaku taga, kuid me peame teadma suunda ning suuna peab valima igaüks ise – oluline, et ei eksiks teelt!

MAARIKA ROSENBERG
kultuurispetsialist
786 8805, 516 5751

Ummamuudu ja Tammõtütriku! Fotod: Kalle Nurk

Memmed-taadid.

Korvpalli-uudised

Korvpallihooaeg 2018/2019 on lõppenud. Parksepa Spordiklubi on oma tegemiste ja tulemustega rahul. Suvi algas laagritega Gulbenes Lätis ja Kurgjärvel Haanjas. Korraldasime Parksepa turniiri 27. korda sügisel septembris ja Kevadturniiri kuuendat korda kevadel aprillis. Parimad tulemused hooajal:

- *OlyBet Naiste Korvpalli Meistriliiga II divisjon 6. koht - osales 11 võistkonda.*
- *Eesti Omavalitsuste 35. talimängud naised 4. koht - osales 11 võistkonda, mehed 9. koht - osales 28 võistkonda.*

Parksepa SK/Võru. Foto: Erakogu

- *Võrumaa meistrivõistlused mehed I koht - osales 6 võistkonda.*
- *Eesti meistrivõistlused noormehed U-16 11. koht - osales 25 võistkonda.*
- *Eesti - Läti ühisliiga noormehed U-16 II koht - 3 võistkonda Eestist ja 3 Lätist.*
- *EKSL meistrivõistlused 6.-9. klass 5. koht , maakonna meistrid, karikavõitjad.*

KALEV PALO
Parksepa Spordiklubi esimees

Valla *disc-golf*iturniir

Esimene Võru valla *discgolf*'i turniir on hoo sisse saanud! Ehkki esimene etapp toimus 23.mail 2019 Kubija *discgolf*'i rajal, on võimalus tulla järgmistele mängudele: 19. juunil Vastseliinas, 14. augustil Kääpal ja 11. septembril Osulas.

Discgolf (kettagolf) on viimastel aastatel väga populaarseks saanud spordiala, mis on jõukohane igas vanuses inimestele. Eestisse jõudis spordiala 2000. aastate alguses.

Kettagolfi reeglid on üsna sarnased palligolfi reeglitega. Iga rada alustatakse spetsiallselt alalt, mida nimetatakse tii-alaks. Kettagolfis on kasutusel kaks põhilist visketehnikat – eestkäsi ja tagantkäsi. Visked jagunevad kauguse järgi kolmeks: *puttimine*, keskmaavise ja kaugvise. Samamoodi kasutatakse ka mängus kolme tüüpi kettaid. *Driver* ehk kaugmaaketas on pikima lennuga, *midrange* ehk keskmaaketas ning *putter* ehk lähimaaketas. Kogenud mängijatel on kotis mitut tüüpi kettad, sest ketastel on veel ka erinevad lennukiirused ja pöördeomadused, mis annavad mängijale rajal rohkem võimalusi viske sooritamiseks. Rajal näeme!

SIRLE MUISTE
noorsootööspetsialist
786 8805, 514 7008

Fotonäitus

Anname rõõmuga teada, et Loosi seltsimaja, kohaliku piirkonna elanikud ja ajaloo huvilised said hindamatu väärtusega kingituse. Nimelt toimus 9.mail püsifotonäituse "Vana Loosi. Inimesed." pidulik avamine. Näituse on koostanud ja kokku pannud Ago Ruus 20.sajandi alguse Loosi kandi fotodest.

Näitust saab vaatama tulla Loosi raamatukogu lahtioleku aegadel, seltsimajas toimuvate avalike sündmuste ajal või eraldi kokkuleppel (Siiri Mägi, 5648 0151). Fotonäitus sai teoks tänu meie toetajatele: Võru vald, Loosi külamehed MTÜ, Umaraud OÜ, Kultuuri- ja pärimustalu MTÜ, Indrek Toom, Meelis Mesikäpp, Jan Rahman, Kaie Kirch, Kaja Kalda, Tiina Hallimäe.

SIIRI MÄGI
Loosi Kandi Selts MTÜ

Uus telk

Kündja külaselts ostis endale peotelgi. Projekti rahastati kohaliku omaalgatuse programmi vahendidest. Telgi mõõtmed on 5x8 meetrit. Peotelk sobib kuni 45-le inimesele erinevate sündmuste korraldamiseks. Kündja külaselts saab pakkuda telgi väljarentimise teenust kogukondadele. Soovi korral saab ühendust telefonil 5552 3322 või e-posti aadressil helgi.kuusik@gmail.com.

HELGI KUUSIK
MTÜ Kündja Külaseltsi juhatuse liige

Mida põnevat toob III Võru lastefestival 27.-28. juulil 2019?

Juuli viimasel nädalal rõkkab rõõmust kogu Võrumaa, sest linnas antakse võim laste kätte. Anname väikese ülevaate, mida sellel aastal festivali programmist leida võib.

TEATRIHOOVIS toimuvad teatrietendused, muinasjututunnid, värvime Kalevipoja pilte ning heidame liisku koos Kalevipojaga. Hoovis tervitab külastajaid Kreutzwaldi muinasjuttudest tuntud Siilike. Teatrietendustest on kavas Teatribussi lavastused "Mia saladus" ja "Aardeaht", Võru Kesklinna Kooli muusikal "Vaeslaps ja talutüdruk", Lasva laste- ja noorte teatritrupi etendus "Konna musi".

MÜSTILISES FILMIMAJAS saab tutvuda filmitegemise ja arvutimaailmaga. Töötoad: 180° kaamera - üheaegselt jäädvustavad mitukümmend kaamerat erineva nurga alt inimesest pildi. Optilised illusioonid - võimalus valmistada filminduse eelsesse aega kuuluvaid käsitööesemeid.

Hiina varjuteater - esitusele tulevad traditsioonilised Hiina muinasjutud. GifBOX - jäädvusta endast lõbus pildiseeria. Virtuaalreaalsus - koge tunnet viibida kusagil mujal või olla keegi teine, kui reaalsuses. Robootika - avasta robootika maailma ja saa osa sellest, kuidas tänapäeval robotid töötavad . Grimm ja haavad - lase endale teha kena maaling või ehtsana näiv haav . Aegluup - jookse läbi seina ja vaata tulemust 10 korda aeglasemalt . Roheline taust - astu rohelise ekraani ette ja ole näitlejaks mängufilmis. *Playstation*'i mängud - tee üksi või sõpradega tutvust arvutimängude maailmaga. Filmid kinos - valik filme eesotsas "Lelulugu 4" 3D eellinastustega. Lisaks on filmimaja täidetud filmiteemaliste dekoratsioonidega.

SEIKLUS- JA ATRAKTSIOONIDEPARGIS saab hüpata batuutidel, on trossisõidud ja ronimisseinad, kiiking, *Slackline*. Sellel aastal on kõik UUED batuudid. Üks batuutidest "Tambi mutta" on mõeldud ka täiskasvanutele või suurematele lastele. Sõita saab karusselliga ja hüpata FunJumpil. Uue atraktsioonina on üleval güroskoop.

FANTAASIAHOOV pakub sel aastal tegevusrõõmu nii laupäeval kui ka pühapäeval. Üles astuvad nii laval kui erinevates töötubades mustkunstnikud, tsirkuseartistid kui ka teadusteater. Sellel aastal rõõmustavad meid akrobaadid Ukrainast, teaduskeskus AHHAA, Sänna Tsirkusekool. Kohal on mustkunstnik Meelis Kubo, kes on alates 2006. aastast jahmatanud suuremaid ja väiksemaid publikuid nii Eestis kui võõrsil, esinenud erinevates telesaadetes ning kirjutanud mustkunstialaseid artikleid.

Muinasjututehases, mis on sel aastal avatud mõlemal päeval saab kehastuda oma lemmikuks muinasjututegelaseks, laenutada kostüüme, külastada kohvikut. Mini-loomaaeda tulevad külla Ranna Rantšo lustakas loomapere: ponid, lambad ja kitsed talledega, sikud, jänesed, kuked, kanad ning Wile Farm´ist alpakad. Saab meisterdada, istuda kohvikus ja sõita saab ponidega. Muinasalal pakub Mõniste Talurahvamuuseum külastajatele uut programmi: „Vii veeritsõ latsõ mängumaa", kohal on Viikingite laager ja vibu laskmist saab proovida Kagu-Vibuklubiga. Võrukeelses õpihoovis õpivad ja mängivad koos lastega Jänku-Juss ja Jänku-Johanna. *Skate*-pargis toimub laupäeval tõukeratta ja BMX võistlus ning pühapäeval on kutsutud kõik rulasõidupäevale, avatud on NOORTEKOHVIK. Võru Loovuskool kutsub pere kõige pisemaid beebide mängualale. Tamula rannas saab laupäeval teha sporti: orienteeruda, ujuda, üleval on maru-hüppemägi. Eesti Aerutamisföderatsioon kutsub kõiki peresid aerutama. Pühapäeval muutub osa linnast Tehnikapargiks, kus saab tutvust teha kaitseväe, pääste, politsei, maanteeameti tehnikaga. Sõita saab soomukautodega.

Laupäeva õhtul toimub Tamula rannabangalos MiniDisko ning kell 20 algab rannas TASUTA koguperekontsert, kus astub lavale ansambel SVINGERS. Uuena on kavas kodutütarde ja noorkotkaste teadmiste ja oskuste jagamine. Kaitseliidu noorteorganistsioonid tutvustavad pärast kontserti kella 22st kuni südaööni oma tegemisi.

Toimuvad erinevad töötoad: sõlmede tegemine, sõbrapaela meisterdamine, lõkkelaulud ja sõdurileiva küpsetamine, salakirjade koostamine, teemärkide meisterdamine. Naiskodukaitse viib läbi Ohutushoiukursuse ja tutvustab kriisiäppi. Kohapeal saab näha, millistes telkides ööbivad sõdurid ja mis varustust nad selleks kasutavad. Pühapäeva hommikut alustame rannas hommikuvõimlemise ja -joogaga, pikniku ja kalapüügiga. Peale selle pakub festival kohalikku kultuuri ning rohkelt laada- ja tänavamelu. Vaba laval astuvad üles kohalikud laulu- ja tantsulapsed, külalised. Mõlemal päeval sõidab festivali alal ringi rong. TEGEVUSLUSTI JAGUB KOGU PERELE! Mitmed tegevused festivali alal on TASUTA. Nelja teemaparki on sissepääs piletiga (müügil Piletilevis ja Võru Kannel kassas kohapeal.

KRISTI VALS
projektijuht

TÖÖPAKKUMINE!

Vastseliina Gümnaasium võtab konkursi korras tööle osalise koormusega klassiõpetaja. Tööle asumine 25.08.2019. Kandidaadile esitatavad nõuded: vastavus kvalifikatsiooninõuetele, hea suhtlemis- ja koostööoskus, avatus ja ettevõtlikkus.

Avaldus, CV, haridust ja isikut tõendavate dokumentide koopiad saata kool@vastseliina.edu.ee või tuua kooli kantseleisse hiljemalt **16. juuniks 2019**.

KOKKUTULEK

Austatud Nursi kooli endised õpetajad, õpilased ja töötajad! Ootame Teid kokkutulekule 27. juulil 2019 armsasse Nursi koolimajja. Osavõtutasu 10€ **Lisainfo ja eelregistreerimine 5190 9744** (Maimu Hinn). Facebook'is kinnine grupp "Nursi kooli kokkutulek".

AJAKAVA:
11.00-14.00 *registreerimine, näitus*
14.00 *aktus*
16.00 *pildistamine, lõunasöök*
18.00 *tantsuõhtu*

20. juulil kell 16.00 Lasva rahvamajas Võru pärimustantsu festivali välisrühma kontsert. Tasuta.

**********NALJATERA**********

Tuvi ja varblane istuvad koos traadil. Tuvi küsib varblaselt:
"Ja kes Sina veel selline oled?" Varblane: "Olen kotkas!"
Tuvi: "Aga mis Sa niisugune väike oled?" Varblane: "Olin haige."
****

RÕÕMSAD ÕNNITLUSED!

70
ALEXANDER PRISHCHEPA
LEHTE ROOSEN
VIVI PARIJÕGI
ARVO TOOTS
AILI SIKK
KALLE JÕGEVA
AARE HIRV
LAIVI HILLEP
TÕNU KÄREMÄGI
VELLO RUNTHAL

75
KÜLLI TAMM
SIRJE PAKLER
MADIS LAANE
VALDUR ORG
ARNO OJA
JÜRI KIKKAS

80
LUULE SAKKOS
MIHHAIL PROVOTOROV
SIIVI HIRV
AIVE PUUTKA
ELVI KALLAS
LUULE RAAG

85
OLGA KÜLAOTS

91
MARTA KIVIPÕLD
MARIA ALASEPP

92
JENNY PAAT

93
ASTA VERI
LIVIA RUUS

94
AINO KULJUS

Kui Te ei soovi järgmisel kuul õnnitluste rubriigis enda nime näha, kontakteeruge 782 1576 või anne@voruvald.ee.

Südamlik kaastunne lahkunute lähedastele!

Mahta Piirioja
08.07.1930-26.04.2019

Sulev Zekker
31.03.1943-02.05.2019

Aivar Juks
15.05.1955-15.05.2019

Salme Puura
14.03.1922-16.05.2019

Anastasia Tammemägi
26.12.1932-01.05.2019

Jüri Kivilo
14.12.1962-07.05.2019

Mati Käärd
29.08.1959–16.05.2019

Robert Sikk
17.02.1984-01.05.2019

Asta-Helbe Juk
19.06.1929-13.05.2019

Kalev Rästa
24.04.1959-23.05.2019

Tõnu Aarma
27.08.1945-02.05.2019

Linda Tigasson
07.08.1923-15.05.2019

Räni Huul
27.03.1963-29.05.2019

KALMISTUPÜHAD

Osula kalmistul laupäeval, 22. juunil kell 11 ja pühapäeval, 25. augustil kell 14 ning Niitsiku kalmistul pühapäeval, 14. juulil kell 11.

Moostes tulevad suitsusaunapäevad

Suitsusaunapäevad toimuvad Moostes 1.-4. augustil 2019 samaaegselt Eesti Filharmoonia Kammerkoori muusikalavastusega „Suidsusannasümfoonia". Neljal päeval toimuv tihe programm ootab osavõtjaid nii kaugemalt kui lähemalt. Veel saavad suitsusaunapäevade korraldajatega liituda suitsusaunaomanikud, kes soovivad oma köetud sauna suitsusaunapäevade külalistega jagada. Suitsusaunapäevade tegevusterohkest programmist leiavad huvilised temaatilise näituse, võimaluse tutvuda suitsusaunamaailmaga virtuaalreaalsuse prillide abil ja suitsusauna kütmise ja vihtade valmistamise töötoad. Suitsusaunakultuuriga põhjalikumaks tutvumiseks annavad võimaluse loengud ja ekskursioonid. Kohalikud suitsusaunaomanikud pakuvad aga suitsusaunapäevade külalistele võimalust saada osa oma pere saunakommetest ühise saunaskäigu ajal. ***„Mitmed Mooste ümbruse suitsusaunaomanikud on juba andnud teada oma soovist külalisi köetud saunas võõrustada, kuid veel ei ole hilja ühendust võtta ja sellega oma suvi põnevamaks teha,"*** ütleb suitsusaunapäevade programmijuht Egle Vodi ja lisab, et saunaskäiku ei ole siinkandis külalistele kunagi keelatud. Samuti soovitab Vodi saunaperedel külalised varem kutsuda, et saaks koos sauna kütmist jälgida, tuttavaks saada ja koos ka mõned tegemist vajavad tööd ära teha. Muidugi on suitsusaunapäevade ajal Mooste mõisas avatud kohvikud ja saab osta suitsusaunakultuurist inspireeritud meeneid. Ei puudu ka võileivad suitsusaunas suitsutatud lihaga.

Suitsusaunapäevad toimuvad samal ajal Eesti Filharmoonia Kammerkoori lavastusega „Suidsusannasümfoonia". Selles muistsest suitsusaunakombestikust ajendatud muusikalavastuses elustuvad loomis- ja kangelaslood olnud aegadest. Teos avab ukse teise reaalsusse ja viib vaatajad kaasa müütilisse esiaega, kus kivid olid veel pehmed ja saunas loodi terve maailm. Sihtasutuse Mooste Mõis juhataja Ulla-Maia Timmo sõnul on Mooste rahvas valmis külaliste vastuvõtuks ja ootab seda põnevusega. ***„Mooste mõisa suvi on täis tegemisi ja selle üks tippaegu on periood, kus tuleb avalikkuse ette „Suidsusannasümfoonia" ja toimuvad suitsusaunapäevad. Mooste kojad, asutused ja inimesed majutavad, toidavad, tutvustavad, hoolitsevad ja kindlasti kütavad ka sauna,"*** lubab Timmo.

Suitsusaunapäevade programmiga saab lähemalt tutvuda Internetis kodulehel www.savvusann.ee. Sealt leiavad huvilised infot ka „Suidsusannasümfoonia" kohta. Lisainfo: 516 6684, egle.vodi@gmail.com.

EGLE VODI
Suitsusaunapäevade programmijuht

VESKITEATRIS

SUIDSUSANNANÄÜTÜS
Vana-Võromaa elavat suitsusaunakultuuri tutvustava näituse avamine 1. augustil kell 17.
Näitus on avatud:
2. ja 3. augustil kell 14-18.30
4. augustil kell 11-15.30

SUIDSUSANNAVIRBITÜS
Suitsusaunakülastus virtuaalreaalsuse prillide abil:
1. augustil kell 16-18.30
2. ja 3. augustil kell 14-18.30
4. augustil kell 11-15.30

SANNANAANÕ KÕNÕLÕS
Eda Veeroja loeng „Vana-Võromaa savvusann inne ja nüüd".
Pilet 3 eurot Piletilevist ja enne algust kohapeal.
2. ja 3. augustil kell 17-18.30
4. augustil kell 14-15.30.

VESKITEATRI JUURES

SUIDSUSANNA KÜTMISE TÜÜTARÕ
Saunavana vestab suitsusauna kütmisest ja hingeelust:
2. ja 3. augustil kell 14, 16 ja 18
4. augustil kell 11, 13 ja 15

SANNAVIHTU KÖÜTMISE JA MEISTERDÄMISE TÜÜTARÕ
Saunavihtade tegemise ja meisterdamise töötuba:
2. ja 3. augustil kell 14-18.30.
4. augustil kell 11-15.30.

PILDITEGEMISE KOTUS
Suitsusaunateemaline pildistamissein koos vihakõne puldi ja aktuaalreaalsuse prillidega:
1 .augustil kell 16-18.30
2. ja 3. augustil kell 14-18.30
4. augustil kell 11-15.30.

JÄLGI MEID
www.savvusann.ee
Suidsusannasümfoonia melu
Kogu programmi info ja registreerumised
egle.vodi@gmail.com, tel 5166684

LINAKOJAS JA FOLGIKOJA JUURES

SÜVVÄ JA SERBÄTÄ
Kohvik linakojas: 1. augustil kell 18-21.
Kohvik linakojas ja kohvikuala folgikoja juures:
2. ja 3. augustil kell 15-21
4. augustil kell 12-18

SUIDSUSANNAMEELÜSSE'
Suitsusaunakultuurist inspireeritud meenete müük:
2. ja 3. augustil kell 15-21
4. augustil kell 12-18

FOLGIKOJAS

„SUIDSUSANNASÜMFOONIA" PRUUV
1. augustil kell 19.
Publikuga proovietendus. Pilet 7 eurot Mooste Mõisa Linakojast (tel 538 249 15) ja enne algust kohapeal.

„SUIDSUSANNASÜMFOONIA" ETENDÜSE'
2. ja 3. augustil kell 19
4. augustil kell 16.
Piletid Piletilevist ja enne algust kohapeal.

MOOSTE ÜMBRUSES

HUVIREIS
Ekskursioon Mooste ümbruse suitsusaunadesse.
Osavõtutasu 3 eurot, eelregistreerimisega.
2. ja 3. augustil kell 15-17
4. augustil kell 11-14.

ÜÜMAJA JA SANNANKÄÜGI'
Majutusvõimalused ja suitsusaunakülastused suitsusaunapäevade ajal.
Suitsusauna külastus tasuline, eelregistreerimisega.

SUIDSUSANNAPÄÄVÄ JAKKUSÕ'
MTÜ Vanaajamaja rahvusvaheline koolitus „Traditional Estonian Log Building with Hand Tools"
5.-10. augustil 2019.
Koolitusel õpitakse traditsioonilist palkehitust suitsusauna ehitamise näitel. Koolitusgrupi tegemisi võib tulla uudistama.
Info: info@vanaajamaja.ee ja tel 56658117.

VANA PILT JUTUSTAB: Lasva aktiivsed maanaised uue lipuga

Pildi allkiri: Lasva Maanaiste Seltsi liikmed uue lipuga Kütiorus. Esimene rida (vasakult): 4. Minna Raudvassar, 5. Anna Veermaa, 6. Linda Kivi, 8. Erika Melts, 11. Irma Melts. Foto: Võrumaa Muuseumi kogudest, VK F 1340:6

Esimesed maanaiste seltsid asutati Võrumaal juba 1927. aastal Missos, Vaabinas, Kääpal ja Loosis. Peeti perenaiste kursusi, korraldati kõne-, töö- ja peoõhtuid, osaleti laulukoorides ja näitemängudes. Kolmekümnendate aastate lõpus tegutses Võrumaal juba 33 maa-ja perenaiste seltsi. 1939. aasta suvel tähistas Lasva Maanaiste Selts oma tegutsemise viiendat aastapäeva. ***„Pidu toimus Kütiorus jumalateenistuse ja lipuõnnistamisega, jutlustas Pindi kiriku õpetaja Karl Puusemp. Päevakohase kõne pidas Eesti Maanaiste Keskseltsi konsulent proua Luide“***, kirjutab sel puhul maakonna ajaleht „Elu“ ja jätkab: ***„Selts on oma lühikese eluea kestel aktiivselt tegutsenud, eriti kursuste ja kodukultuuri alal, tuues mitmelt näituselt rea esimesi auhindu, korraldades lõikuspühasid ja suuremaid koosviibimisi.“***

Seltsil oli 55 liiget ja üks auliige – Vabadussõja kangelase kapten Friedrich Vreemanni ja EW siseministri Richard Veermaa ema Anna Veermaa. (nime muutus Vremann = Veermaa). Seltsi esinaine oli sellal Erika Melts ja juhatusse kuulusid veel R. Aolaid, M. ja L. Sillaste, S. Kaur, O. Prants ning M. Raudvassar.

Kontsertosas esines Tüütsmäe Haridusseltsi laulukoor Oskar Lukksepa juhatusel, millele järgnes segaeeskavaga pidu. Vahepeal aga seati end Kütioru veerule ritta ja tehti üheskoos mälestuseks tulevastele põlvedele toredast pidupäevast uhke päevapilt.Kui leiad pildilt tuttava, kelle nime pole märgitud, anna palun teada.

AGO RUUS
rubriigi toimetaja
agoruus@gmail.com, 505 6691

Avatud talude päev algab Tiri külas

20.- 21 juulil toimub viies üle- eestiline Avatud talude päev, mida korraldavad Maaeluministeerium, Põllumajandusuuringute Keskus, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ning Eestimaa Talupidajate Keskliit. Korraldamisse on kaasatud ka kohalikud Leader-tegevusgrupid ja Eesti Külaliikumine Kodukant. **Avatud talude päeva põhikülastuspäev on siiski pühapäev, 21. juuli.** Palun jälgige talude lahtiolekuaegu. Külalisi ootavad nii suuremad farmid kui ka väiksemad talud, põnevad loomad ja taimed, vinge põllumajandustehnika, päris talutoit, ekskursioonid, töötoad ja veel palju põnevat. Igal talul on oma programm, milles näidatakse oma talu eripärasid. Avatud talude päev annab hea võimaluse näha, kuidas kasvab kodumaine toit ja mida kujutab endast üks tänapäevane talupidamine või põllumajandusettevõte. Osalevad talud on nähtavad kodulehel *www.avatudtalud.ee*. **Avatud talude päeva avaüritus toimub laupäeval, 20. juulil algusega 14.00 Maamehe golfi talus, Tiri külas Võru vallas, Võrumaal**. Üritusele on oodatud kõik! Põnevaid tegevusi jagub kõigile. Lisaks saab maitsta kohalikku toitu. Lisainfo Maamehe golfi Facebook'i lehel. Kohtumiseni!

KARIN SEPP
Maamehe Golfi Talu perenaine

Viis Võru valla päeva

Augustikuus toimuvad Võru valla päevad. Nende päevade raames saab tutvuda viie erineva piirkonna poolt pakutavate tegevustega. On võimalus tutvuda Lasva, Vastseliina, Pühajõe, Orava ja Võru lähiümbruse kantidega.

19.augustil alustab Lasva piirkond:
- Kell 10–17 ootavad külastajaid Lasva rahvamajas Võru valla käsitöönäitus-müük (jääb avatuks 19. augustist 25. augustini). Ootame töid näitusele kui ka müügiks! Tööde vastuvõtmine Lasva rahvamajas 17. ja 18. augustil kella 12.00-17.00. Info telefonil 527 2225 (Sirje Kuuseorg)
- Avatud Tõutsimäe tähetorn Pindi kandi Listaku külas.
- Huvilistele avatud Asta Tammsalu nukud ja käsitöö Tammsaare külas Kõrgemäe talus.
- MTÜ Hingetugi pakub tegevusi päeva vältel Pindi kiriku kõrval koguduse Leerimajas.
- Kell 12–17 avatud mitmed kodukohvikud.
- Kell 14 Lasva klavertrepiga veetorni galerii ees vabaõhu lühietendus „Tere tulemast seltsimees töökangelane“ Pilet 2 eurot. Lasva veetorni galeriis vaatamiseks Martin Marki fotonäitus „Öine ilu”. Pilet 2 eurot (õpilane 1 euro).
- Kell 20.30 Lasva Järvemuusika vaatemäng.

Vastseliina piirkond korraldab üritusi 23. augustil. Täpsem info Anneli Lõhmus 5345 4214.

Teistes piirkondade tegevused selguvad juunis-juulis. Täpsem ajakava ilmub juulis valla kodulehel.

MAARIKA ROSENBERG
kultuurispetsialist
786 8805, 516 5751

Võru Vallavalitsusest: vallamaja asub aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn. Üldtelefon: **785 1242**. E-post: vald@voruvald.ee. Koduleht: www.voruvald.ee. Facebook: www.fb.com/voruvald.

Võru Valla Teatajast: lehte koostab, toimetab ja küljendab Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist Lisanna Elm (**786 8800**, **5345 0975**). Juulis lehte ei ilmu! **Artikleid augustikuu lehte ootame 28. juuliks: lisanna@voruvald.ee**. Tiraaž: 4100 eksemplari. Trükk: Kroonpress AS, Tartu. Kohaletoimetamine: Omniva.